

Polisfrågor

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet ett antal motionsyrkanden som väckts under den allmänna motionstiden år 2001. De behandlade yrkandena tar i huvudsak upp olika frågor om polisen, bl.a. om ordning och säkerhet vid demonstrationer, kostnaden för att bevaka evenemang, polisens organisation, arbetsförhållanden och utrustning, polisens möjligheter att utfärda ordningsbot och internationellt polissamarbete.

Utskottet hänvisar i betänkandet framför allt till pågående utrednings- och utvecklingsarbete, åtgärder vidtagna inom polisen samt till gällande regelverk. Mot den bakgrunden föreslår utskottet att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden.

I ärendet finns 22 reservationer och 2 särskilda yttranden.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Innehållsförteckning.....	2
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	4
Utskottets överväganden	8
Inledning.....	8
Frågor rörande demonstrationer och andra evenemang.....	8
Ordning och säkerhet vid demonstrationer, m.m.....	8
Evenemangskostnader	11
Polisens organisation och arbetsförhållanden.....	13
Organisationsfrågor	13
Polisens arbetsuppgifter.....	13
Arbetsmetoder, m.m.	15
Polisens arbetstider	18
Arbetsmiljön	19
Polisens utrustning.....	21
Beväpning.....	21
Polisens radiokommunikationssystem	24
GPS-utrustning i polisbilarna	25
Frågor rörande polissamarbete	26
Internationellt polissamarbete, m.m.....	26
Samverkan vid gränskontroller, m.m.....	31
Övriga frågor	33
Säkerhetspolisens register.....	33
Utfärdande av ordningsbot	34
Eftersökning av försvunna personer	35
Information till brottsoffer	36
Omhändertagande enligt LOB	37
Frågor rörande ordningsvaktsförordnanden, m.m.....	38
Reservationer.....	40
1. Ordning och säkerhet vid demonstrationer, m.m. (punkt 1)	40
2. Polisens agerande vid EU-toppmötet i Göteborg (punkt 2).....	41
3. Evenemangskostnader (punkt 3).....	41
4. Polisens organisation (punkt 4)	42
5. Polisens arbetsuppgifter (punkt 5).....	42
6. Polisens arbetsmetoder (punkt 6).....	43
7. Polisens utredningsverksamhet (punkt 7).....	43
8. Polisens utredningsverksamhet (punkt 7).....	44
9. Arbetsrelaterade olyckor och sjukdomar inom polisen (punkt 10)	44
10. Polisens arbetsmiljö (punkt 11)	45
11. Polisens arbetsmiljö (punkt 11)	45
12. Ledarskapsutbildning och karriärmöjligheter (punkt 12)	46

13. Utbildning för specialister (punkt 13)	47
14. Polisens beväpning (punkt 14)	47
15. Polisens radiokommunikationssystem (punkt 16)	48
16. Polissamarbete inom EU, m.m. (punkt 18)	48
17. Polissamarbete inom EU, m.m. (punkt 18)	49
18. Polissamarbete inom EU, m.m. (punkt 18)	50
19. Effektivare terroristbekämpning (punkt 19)	51
20. Effektivare terroristbekämpning (punkt 19)	51
21. Information till brottsoffer (punkt 25)	52
22. Omhändertagande enligt LOB (punkt 26)	53
Särskilda yttranden	54
1. Ersättning vid nyttjanderättsinskränkningar (punkt 1)	54
2. Polisens agerande vid EU-toppmötet i Göteborg (punkt 2)	54
Bilaga	
Förteckning över behandlade förslag	55
Motioner från allmänna motionstiden	55

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Ordning och säkerhet vid demonstrationer, m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Ju201, 2001/02:Ju205, 2001/02:Ju206, 2001/02:Ju207, 2001/02:Ju209, 2001/02:Ju214, 2001/02:Ju221, 2001/02:Ju237 yrkande 31, 2001/02:Ju247, 2001/02:Ju249, 2001/02:Ju258, 2001/02:Ju259 yrkandena 2–5, 2001/02:Ju263, 2001/02:Ju271 yrkandena 5 och 9, 2001/02:Ju272, 2001/02:Ju276, 2001/02:Ju295, 2001/02:Ju312, 2001/02:Ju329 yrkande 7, 2001/02:Ju346, 2001/02:Ju351 yrkande 3, 2001/02:Ju362, 2001/02:Ju416, 2001/02:Ju418, 2001/02:Ju422 och 2001/02:Ju435.

Reservation 1 (v)

2. Polisens agerande vid EU-toppmötet i Göteborg

Riksdagen avslår motion 2001/02:Ju450 yrkande 8.

Reservation 2 (v, mp)

3. Evenemangskostnader

Riksdagen avslår motion 2001/02:Ju450 yrkande 9.

Reservation 3 (fp, mp)

4. Polisens organisation

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Ju271 yrkande 6, 2001/02:Ju355 och 2001/02:Ju450 yrkande 5.

Reservation 4 (v)

5. Polisens arbetsuppgifter

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Ju365 yrkande 11, 2001/02:Ju371 yrkande 3 och 2001/02:Ju450 yrkande 6.

Reservation 5 (m, kd, c, fp)

6. Polisens arbetsmetoder

Riksdagen avslår motion 2001/02:Ju450 yrkande 7.

Reservation 6 (m, fp)

7. Polisens utredningsverksamhet

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Ju237 yrkande 11, 2001/02:Ju329 yrkande 4, 2001/02:Ju360 yrkande 3 och 2001/02:Ju365 yrkande 13.

Reservation 7 (kd)

Reservation 8 (c)

8. Utbildning i körkortsmedicin

Riksdagen avslår motion 2001/02:T464 yrkande 4.

9. Polisens arbetstider

Riksdagen avslår motion 2001/02:Ju245 yrkande 2.

10. Arbetsrelaterade olyckor och sjukdomar inom polisen

Riksdagen avslår motion 2001/02:Ju271 yrkande 4.

Reservation 9 (v)

11. Polisens arbetsmiljö

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Ju222, 2001/02:Ju271 yrkande 3 samt 2001/02:Ju329 yrkandena 5, 6 och 9.

Reservation 10 (v, mp)

Reservation 11 (kd)

12. Ledarskapsutbildning och karriärmöjligheter

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Ju365 yrkandena 3 och 6, 2001/02:Ju426 yrkande 4 och 2001/02:Ju450 yrkande 4.

Reservation 12 (m, kd, c, fp)

13. Utbildning för specialister

Riksdagen avslår motion 2001/02:Ju426 yrkandena 5 och 6.

Reservation 13 (m)

14. Polisens beväpning

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Ju271 yrkande 7, 2001/02:Ju308, 2001/02:Ju329 yrkande 8 och 2001/02:Ju351 yrkande 4.

Reservation 14 (v)

15. Polisens skjutövningar

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Ju318 och 2001/02:Ju351 yrkande 2.

16. Polisens radiokommunikationssystem

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Ju351 yrkande 5 och 2001/02:Ju426 yrkande 9.

Reservation 15 (m, kd, c, fp)

17. GPS-utrustning i polisbilarna

Riksdagen avslår motion 2001/02:Ju321 yrkande 4.

18. Polissamarbete inom EU, m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Ju390 yrkandena 1 och 3, 2001/02:Ju413, 2001/02:K426 yrkande 19, 2001/02:U268 yrkande 7, 2001/02:U301 yrkande 41, 2001/02:U350 yrkandena 4–8 och 2001/02:T465 yrkande 13.

Reservation 16 (kd)

Reservation 17 (c)

Reservation 18 (fp)

19. Effektivare terroristbekämpning

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Ju266 yrkande 13, 2001/02:Ju411, 2001/02:Ju447 yrkandena 1 och 2, 2001/02:Ju450 yrkande 36 samt 2001/02:Ju451 yrkande 3.

Reservation 19 (m)

Reservation 20 (kd)

20. Samverkan vid gränskontroller, m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Ju250, 2001/02:Ju335, 2001/02:Ju406 och 2001/02:Ju431.

21. Nationella identitetshandlingar

Riksdagen avslår motion 2001/02:Ju251.

22. Säkerhetspolisens register

Riksdagen avslår motion 2001/02:Ju294.

23. Utfärdande av ordningsbot

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Ju212 och 2001/02:Ju425 yrkande 12.

24. Eftersökning av försvunna personer

Riksdagen avslår motion 2001/02:Ju357.

25. Information till brottsoffer

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Ju237 yrkandena 16 och 24 samt 2001/02:Ju394 yrkande 11.

Reservation 21 (m, kd, c)

26. Omhändertagande enligt LOB

Riksdagen avslår motion 2001/02:Ju384.

Reservation 22 (kd)

27. Ordningvaktförordnanden, m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Ju319, 2001/02:Ju353 och 2001/02:Fö273 yrkande 2.

Stockholm den 5 mars 2002

På justitieutskottets vägnar

Fredrik Reinfeldt

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Reinfeldt (m), Ingvar Johnsson (s), Margareta Sandgren (s), Ingemar Vänerlöv (kd), Jeppe Johnsson (m), Helena Zakariasén (s), Morgan Johansson (s), Yvonne Oscarsson (v), Ragnwi Marcelind (kd), Anita Sیدن (m), Kia Andreasson (mp), Gunnel Wallin (c), Johan Pehrson (fp), Göran Norlander (s), Lennart Bolander (m), Yilmaz Kerimo (s) och Sture Arnesson (v).

Utskottets överväganden

Inledning

I detta betänkande behandlar utskottet ett antal motionsyrkanden som huvudsakligen rör polisen och som väckts under den allmänna motionstiden år 2001.

Frågor rörande demonstrationer och andra evenemang

I detta avsnitt behandlar utskottet motionsyrkanden rörande demonstrationer och andra evenemang, bl.a. frågor rörande hur polisen skall kunna upprätthålla ordningen vid demonstrationer, om ett förbud mot att maskera sig i samband med demonstrationer bör införas samt i vilken utsträckning ideella föreningar skall vara skyldiga att ersätta polismyndigheternas kostnader för att hålla ordning vid idrottstävlingar och andra evenemang. Utskottet föreslår med hänvisning framför allt till pågående utredningsarbete, åtgärder vidtagna inom polisen samt gällande regelverk att riksdagen avslår samtliga motioner i denna del. Jämför reservationerna 1–3.

Ordning och säkerhet vid demonstrationer, m.m.

Ett stort antal motioner har väckts med anledning av händelserna i samband med EU-toppmötet i Göteborg i juni 2001.

I motionerna Ju214 och Ju295 (båda kd) begärs att frågan om att bära mask vid demonstrationer skall utredas. I motionerna Ju206, Ju207, Ju209, Ju249, Ju272 och Ju276 (samtliga m) samt Ju416 (c) och Ju435 (kd) begärs ett förbud mot att maskera sig i samband med demonstrationer, medan det i motionerna Ju247, Ju259 och Ju312 (samtliga m) samt Ju205 (fp) och Ju237 (c) framhålls att en möjlighet bör införas för polisen att förbjuda maskering i samband med demonstrationer. Slutligen begärs i motionerna Ju201 och Ju422 (båda m) en rätt för polisen att identifiera maskerade demonstranter även om inget brottsligt inträffat.

I motionerna Ju346 (s) begärs att nuvarande märkning av polisens hjälmar skall ersättas av en streckkod för att utomstående inte skall kunna identifiera enskilda polismän. I samma syfte begärs i motion Ju418 (m) att märkningen av polisens hjälmar skall tas bort. Liknande synpunkter framförs också i motion Ju276 (m).

I motionerna Ju221 och Ju263 (båda m) begärs att bestämmelserna i 13 och 16 §§ polislagen (1984:387) om omhändertagande skall ändras så att polisen ges möjlighet att under vissa förutsättningar hålla kvar en person i upp till tolv timmar, i stället för som i dag maximalt sex timmar. Även i motion Ju271 (v) efterfrågas en översyn av polislagens bestämmelser om omhänder-

tagande, dock i syfte att se till att möjligheterna till omhändertagande inte utnyttjas för olagliga gripanden eller omhändertaganden.

I motionerna Ju259 (m), Ju271 (v), Ju329 (kd), Ju362 (kd) och Ju418 (m) efterfrågas i mer allmänna ordalag en översyn av polisernas arbetsituation i samband med händelser som toppmötet i Göteborg samt förstärkningar av polisens möjligheter att hantera upploppssituationer, såsom bättre utbildning och utrustning samt tydligare riktlinjer. Vidare efterfrågas i motion Ju351 (m) utbildning av fler beredskapspolisier som kan kallas in som förstärkning vid behov. I motion Ju259 (m) efterfrågas en bättre internationell underrättelseverksamhet vad gäller fridstörande demonstranter samt undervisning för ungdomar i demokratifrågor. Slutligen begärs i motion Ju258 (kd, m, c, fp) att enskilda medborgares rätt till ersättning för inskränkningar i sin nyttjanderätt till följd av t.ex. säkerhetsarrangemang vid toppmöten och liknande evenemang skall regleras i lag.

Regeringen beslutade den 20 juni 2001 att tillkalla en kommitté för att se över polisens möjligheter att förebygga och bekämpa allvarliga ordningsstörningar (dir. 2001:60). I uppdraget ingår att göra en kartläggning och analys av händelserna vid Göteborgsmötet. Kommittén skall, med utgångspunkt i den analysen och i erfarenheter av liknande evenemang, överväga och föreslå åtgärder som med bibehållen respekt för demonstrationsfriheten kan leda till att allvarliga ordningsstörningar kan förebyggas och bekämpas. Kommittén skall bl.a. kartlägga och analysera polisväsendets planering och organisation för säkerhetsfrågorna inför Göteborgsmötet, undersöka hur underrättelseinformation använts i arbetet, undersöka tillgången till polisresurser och utrustning samt se över hur polispersonalen utbildats och förberetts för uppgiften. Kommittén skall vidare kartlägga och analysera hur det internationella polissamarbetet fungerar, bl.a. utbytet av information och underrättelser med andra länder, samt lämna förslag till hur detta kan fördjupas och utvidgas. Den skall också utreda förutsättningarna för identifiering av deltagare i ordningsstörande folksamlingar och andra åtgärder för att säkra bevisning, bl.a. möjligheterna att införa ett förbud mot att uppträda maskerad vid demonstrationer. Andra frågor som kommittén har att ta ställning till är om de bestämmelser som styr polisens användning av hjälpmedel och annan utrustning, t.ex. vapen av olika slag, vid allvarliga ordningsstörningar är ändamålsenligt utformade samt om anledning finns att utvidga möjligheterna att använda beredskapspolis i fredstid. Slutligen skall kommittén överväga om de regler i polislagen som syftar till att upprätthålla ordningen och förebygga brott, t.ex. bestämmelserna om avvisning, avlägsnande och tillfälligt omhändertagande, är ändamålsenligt utformade. Arbetet skall i detta sammanhang bedrivas med utgångspunkt i att behovs- och proportionalitetsprinciperna också fortsättningsvis skall utgöra grundprinciperna vid polisgripanden.

Kommittén, till vilken det knutits en parlamentarisk referensgrupp, skall redovisa sitt uppdrag i ett eller flera delbetänkanden. Uppdraget skall slutredovisas senast den 31 maj 2002.

Därtill kommer att Rikspolisstyrelsen tillsatt en arbetsgrupp för att utvärdera polisinsatserna i samband med toppmötet i Göteborg. I arbetsgruppen har ingått företrädare från olika polismyndigheter runt om i landet, från Rikspolisstyrelsen och från Polisförbundet. Arbetsgruppen har redovisat sitt uppdrag i rapporten Rikspolisstyrelsens utvärdering av EU-kommenderingen i Göteborg år 2001. Enligt arbetsgruppen måste det betraktas som otillfredsställande att delar av Kungsporsavenyn vandaliserades, att poliser kände sig tvingade att använda tjänstevapen samt att ett stort antal poliser skadades. Polisen utsattes under EU-veckan för stora påfrestningar och möttes av ett intensivt våld. Polisen missbedömde omfattningen och kraften i det våld som kom att utövas och hade därför inte tillräcklig beredskap i form av alternativa strategier för olika situationer. Sammanfattningsvis visar utvärderingen av poliskommenderingen i Göteborg att det finns behov av förnyelse och utveckling av polisens arbetssätt och metoder vid särskilda händelser. Arbetsgruppen föreslår bl.a. att det koncept som Polismyndigheten i Västra Götaland tillämpade för dialog med politiska organisationer och grupper som anordnade demonstrationer eller bedrev opinionsbildning bör kunna utgöra en bra utgångspunkt för agerande vid demonstrationer och liknande evenemang, att ett nationellt koncept tas fram för särskilda händelser där bl.a. frågorna om polistaktik, riskanalys, utbildning och utrustning uppmärksammas, att formerna för ledning och ledningsstöd ses över och utvecklas, att formerna för samverkan vid förstärkningsrörelser förbättras samt att polisen skyndsamt får tillgång till ett säkert och funktionellt radiosystem.

Vad gäller statens ansvar för skada som uppstått genom nyttjanderättsinskränkningar till följd av t.ex. säkerhetsarrangemang vid toppmöten och liknande evenemang finns inte någon generell reglering. Om skadan uppstått genom fel och försummelse vid myndighetsutövning är staten dock, enligt 3 kap. 2 § skadeståndslagen (1972:207), ersättningsskyldig för denna. Anspråk på sådan ersättning handläggs av Justitiekanslern. Regeringen kan dessutom, i vissa exceptionella situationer, besluta om ersättning till enskilda trots att det inte finns någon ersättningsskyldighet.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att händelserna i anslutning till EU-toppmötet i Göteborg synliggjort vissa frågor som bör ses över, t.ex. hur polisen skall kunna identifiera deltagare i ordningsstörande folksamlingar samt om gällande regelverk erbjuder tillräckliga möjligheter att upprätthålla ordningen och förebygga brott vid större demonstrationer och andra evenemang. Det är därför positivt att regeringen tillkallat en kommitté för att analysera händelserna vid Göteborgsmötet och se över polisens möjligheter att förebygga och bekämpa allvarliga ordningsstörningar. Detta arbete bör inte föregripas. Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionerna Ju201, Ju205, Ju206, Ju207, Ju209, Ju214, Ju221, Ju247, Ju249, Ju263, Ju272, Ju276, Ju295, Ju312, Ju346, Ju362, Ju416, Ju418, Ju422 och Ju435 samt motionerna Ju237, Ju259, Ju271, Ju329 och Ju351 i nu behandlade delar.

Vad gäller frågan om statens skadeståndsansvar är utskottet inte för närvarande berett att föreslå riksdagen något uttalande i den delen. Motion Ju258 avstyrks.

I motion Ju450 (fp) begärs att det, vid sidan av det uppdrag som lämnats till den ovan nämnda kommittén, genomförs en utredning av polisens insatser under EU-toppmötet i Göteborg, främst om polisens insatser i något sammanhang utgjort brottsliga gärningar.

Det har efter Göteborgsmötet inkommit ett antal anmälningar mot polisens agerande där det påstås att polisen begått brott eller på annat sätt agerat felaktigt. Dessa har prövats samt prövas nu av åklagare och Justitieombudsmannen i den för enskilda ärenden lagreglerade ordningen. Åklagaren har också på eget initiativ tagit upp vissa händelser till prövning.

Utskottet vill inledningsvis framhålla att polisens insatser i samband med toppmötet i Göteborg utvärderats inom Rikspolisstyrelsen och kommer att analyseras av den tillsatta kommittén. Härtill kommer att de anmälningar som inkommit gentemot polisen prövats och prövas i den för enskilda ärenden lagreglerade ordningen, vilken är avsedd att garantera enskilda en opartisk och rättssäker prövning. Någon anledning att vid sidan härav tillsätta ytterligare en utredning finns enligt utskottet inte. Motion Ju450 i nu behandlad del avstyrks.

Evenemangskostnader

Enligt 2 kap. 16 § ordningslagen (1993:1617) skall den som anordnar en allmän sammankomst eller offentlig tillställning svara för att det råder god ordning vid sammankomsten eller tillställningen. Polismyndigheten får meddela de villkor som behövs för att upprätthålla ordning och säkerhet. Villkoren får innefatta skyldighet för anordnaren att anlita personal, exempelvis ordningsvakter.

Vidare gäller enligt 2 kap. 26 § samma lag att den som i *vinstsyfte* anordnar en offentlig tillställning som huvudregel skall ersätta polismyndighetens kostnader för att hålla ordning vid tillställningen. Ersättningsskyldigheten gäller dock inte sådana ideella föreningar som är skattebefriade enligt inkomstskattelagen (1999:1229).

I motion Ju450 (fp) hävdas att undantaget i fråga om ideella föreningar bör tas bort.

Under riksdagsbehandlingen av regeringens förslag till den nuvarande ordningslagen (bet. 1993/94:JuU1 s. 14 f) anförde kulturutskottet i ett yttrande att det fanns skäl som med tyngd talade för att ersättningsskyldigheten skulle utvidgas så att även ideella föreningar skall kunna åläggas ersättningsskyldighet när det finns särskilda skäl till det. Kulturutskottet förutsatte också att utvecklingen av praxis vid tillämpningen av ersättningsbestämmelserna skulle följas, liksom förekomsten av ordningsproblem i samband med större arrangemang, något som syftade till att frågan om ytterligare utsträckning av kostnadsansvaret skulle kunna aktualiseras i framtiden utan att någon särskild utredning skulle behöva göras.

Även konstitutionsutskottet yttrade sig i ärendet och utgick från att ersättningsfrågan skulle följas i Regeringskansliet och att behövliga initiativ skulle tas om orimliga konsekvenser för mötesfriheten skulle uppstå.

Justitieutskottet delade de synpunkter som konstitutionsutskottet och kulturutskottet fört fram, och utskottet utgick således från att man i Regeringskansliet skulle följa tillämpningen av ersättningsfrågorna ur båda de aspekter som lyfts fram i yttrandena. På det sättet skulle samtidigt det underlag som kunde krävas för en eventuell framtida utvidgning av ersättningskyldigheten skaffas fram.

Rikspolisstyrelsen tog under år 2000 fram riktlinjer för hur myndigheterna skall hantera frågan om ersättning för ordningshållning. Arbetet redovisades i en promemoria som sändes ut till polismyndigheterna den 4 december 2000. Promemorian syftade bl.a. till att åstadkomma en samstämmig syn dels på förutsättningarna för att begära ersättning för ordningshållningen i samband med idrottsevenemang, dels på ansvarsfördelningen mellan arrangören och polisen.

I promemorian anges vissa kriterier för när en ideell förening anses skattebefriad och därmed inte kan åläggas att betala för polisbevakning. Vidare redogörs för under vilka förutsättningar ersättning kan tas ut. Såvitt gäller möjligheten att kräva att den som anordnar en tillställning i vinstsyfte åläggs ett kostnadsansvar anförs att någon allmängiltig tolkning av begreppet "vinstsyfte" inte kan göras. I stället redovisas överväganden som kan tjäna som ledning för de handläggande polismyndigheterna. Också frågan om vad som skall anses vara ordningshållning "vid tillställningen" analyseras och promemorian rekommenderar att anordnarens ansvar begränsas till själva arenan och dess omedelbara närhet. Till promemorian har även fogats en utredning om de rättsliga förutsättningarna för att ta betalt för polisbevakningen vid idrottsevenemang.

Under år 1999 debiterades 20 950 kr för ordningshållning. Motsvarande siffra för år 2000 var 284 883 kr. Totalt tog man under dessa två år betalt i åtta fall. Under båda åren rörde det sig om festivaler, marknader och travtävlingar.

Utskottet har vid ett flertal tillfällen behandlat motionsyrkanden som tagit sikte på polisens kostnader för bevakning av olika evenemang. Senast skedde det i början av år 2001 (bet. 2000/01:JuU11 s. 5 f). Utskottet konstaterade då att reglerna på området innebär att idrottsklubbar i princip inte behöver betala för ordningshållningen. Detta kan, anförde utskottet, naturligtvis ur vissa aspekter förefalla otillfredsställande. Å andra sidan kan det tänkas att frågan framöver kommer i ett annat läge om underhållningsidrotten bolagiseras. Utskottet var i vart fall inte då berett att ta något initiativ till en lagändring utan föreslog att den då aktuella motionen skulle avslås.

Utskottet ser inte nu skäl att frånga sin tidigare inställning i frågan. Motion Ju450 avstyrks i nu behandlad del.

Polisens organisation och arbetsförhållanden

I detta avsnitt behandlar utskottet motionsyrkanden rörande polisens organisation och arbetsförhållanden, bl.a. frågor rörande polisens arbetsuppgifter och arbetsmetoder samt hur arbetsmiljön inom polisen kan förbättras. Utskottet föreslår med hänvisning framför allt till pågående utredningsarbete, lämnade uppdrag samt till pågående arbete och redan vidtagna åtgärder inom polisen att riksdagen avslår samtliga motioner i denna del. Jämför reservationerna 4–13.

Organisationsfrågor

Några motioner rör polisens organisation. I motion Ju355 (m) begärs att polisen organiseras om till en enda myndighet. Vidare begärs i motion Ju450 (fp) att polisen organiseras om så att förutsättningar skapas för mindre byråkrati, tydligare mål och bättre ledarskap. Slutligen begärs i motion Ju271 (v) att en central inköpsfunktion som kan samordna de olika polismyndigheternas inköp av datorer, skyddsutrustning etc. inrättas hos polisen.

Enligt vad utskottet inhämtat pågår ett arbete internt inom Rikspolisstyrelsen med hur man kan skapa en mer rationell organisation inom polisen. Rikspolisstyrelsen har för avsikt att återkomma till regeringen i frågan under hösten 2002.

Inom Rikspolisstyrelsen diskuteras även frågan i vilken utsträckning inköp av utrustning, t.ex. uniformer och ammunition, kan göras centralt och om Rikspolisstyrelsen kan sköta lagerhållningen av sådan utrustning. Arbetet pågår också med att se över om man kan finna en mer enhetlig organisation för IT-användningen inom polisen.

Utskottet konstaterar att det inom Rikspolisstyrelsen pågår arbete med att se över hur man kan skapa en mer rationell organisation inom polisen. Vidare diskuteras frågan om i vilken utsträckning inköp av utrustning kan centraliseras. Detta arbete bör inte föregripas. Utskottet föreslår att riksdagen avslår motion Ju355 samt motionerna Ju271 och Ju450 i nu behandlade delar.

Polisens arbetsuppgifter

I motionerna Ju365 (c) och Ju450 (fp) anförs att polisens verksamhet bör renodlas genom att ansvaret för vissa arbetsuppgifter, t.ex. tillståndsärenden, parkeringsfrågor och hittegodsärenden, flyttas över till andra myndigheter. Vidare hävdas i motion Ju371 (c, fp) att en renodling av polisens arbetsuppgifter bör kunna ske genom att fler uppgifter handhas av civilanställd personal.

I februari år 2000 beslutade riksdagen på förslag av utskottet ett tillkännagivande om att regeringen borde utreda frågan om vilka arbetsuppgifter polisen bör ha (bet. 1999/2000:JuU6 s. 5 f, rskr. 128).

Regeringen beslutade den 21 december 2000 (dir. 2000:105) att tillkalla en särskild utredare med uppgift att göra en översyn av polisens arbetsuppgifter. Utredaren, som tagit namnet Polisverksamhetsutredningen, fick i uppdrag att utreda och lämna förslag till förändringar som innebär att polisens verksamhet renodlas så att polisen i ökad utsträckning kan koncentrera sig på sin centrala funktion att minska brottsligheten och öka människors trygghet. Uppdraget skulle enligt direktiven ha redovisats senast den 1 februari 2002. Utredningstiden har dock förlängts till den 1 april 2002. Ett delbetänkande med en kartläggning av polisens arbetsuppgifter redovisades i november 2001.

Av delbetänkandet, Mot ökad koncentration – förändring av polisens verksamhet (SOU 2001:87), framgår att polisen i dag utför en mängd uppgifter som i mycket liten, om ens någon, utsträckning utgör ett led i polisens funktion att upprätthålla den allmänna ordningen och säkerheten. Huvudsyftet med att renodla polisens verksamhet är enligt utredningen att en del av den befintliga personalen skall frigöras för att förstärka polisens kärnverksamhet. Utredningen vill också betona att en renodling bidrar till att skapa en tydlig polisidentitet. Ett klart och tydligt uppdrag hjälper både polis och allmänhet att klargöra vilka förväntningar som skall finnas och vilka som kan vara möjliga att infria. Enligt utredningen bör utgångspunkterna för vilka uppgifter som skall åligga polisen vara följande. Polisen skall endast belastas med uppgifter när ett ordnings- och säkerhetstänkande är av dominerande betydelse när uppgiften utförs. Vidare skall sådana uppgifter där det kan antas att det krävs våld eller tvångsmedel för att utföra uppgiften åligga polisen. Polisen bör dessutom endast ha att utföra uppgifter som ligger inom ramen för polisens nuvarande utbildning och kompetens.

Enligt utredningen kan renodling ske på flera olika sätt: dels genom att uppgifter som inte har polisiär relevans förs över till annan huvudman, s.k. extern renodling, dels genom att arbetsuppgifter som inte fordrar poliskompetens förs över från den polisutbildade till den civilanställda personalen, s.k. intern renodling. Bland de uppgifter som skulle kunna övertas av andra myndigheter nämner utredningen bl.a. hantering av passärenden som skulle kunna föras över till skattemyndigheten, stämningmannaverksamheten som skulle kunna föras till kronofogdemyndigheterna, stängsling av gruvhål samt ansvaret för omhändertagande av djur som skulle kunna föras över till länsstyrelserna och ett flertal tillståndsärenden samt ärenden om felparkeringsavgift som skulle kunna föras över till kommunerna. Bland de verksamhetsområden inom vilka civilanställda skulle kunna användas i större utsträckning nämner utredningen brottsutredning och arbete som operatörer i polisens kommunikationscentraler. Vissa arbetsuppgifter bör vidare enligt utredningen helt kunna upphöra, t.ex. verksamheten med förlustanmälningar.

Betänkandet har remissbehandlats och bereds för närvarande inom Justitiedepartementet.

Utskottet konstaterar att arbete – på riksdagens begäran – pågår med den inriktning som motionärerna efterfrågar. Detta arbete bör inte föregripas.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionerna Ju365, Ju371 och Ju450 i nu behandlade delar.

Arbetsmetoder, m.m.

I motion Ju450 (fp) anförs att polisen bör förändra sina arbetsmetoder och övergå till s.k. nolltolerans.

Inom New York-polisen används en arbetsmetod, den s.k. nolltoleransen, som på senare år uppmärksammats i Sverige. Nolltolerans innebär i korthet att polisen med kraft bekämpar alla brott, hur bagatellartade de än är, liksom allt som kan betraktas som ordningsproblem. Grundtanken är att det finns ett samband mellan oordning och brottslighet samt att mindre brott föder grövre brott.

Utskottet har tidigare behandlat motionsyrkanden liknande det nu aktuella. I samband med att utskottet behandlade regeringens budgetproposition för år 1998 anförde utskottet att det närmast är självklart att erfarenheterna från New York inte går att direkt överföra till Sverige. Där fanns emellertid en del intressanta tankegångar som säkerligen skulle komma att påverka polisarbetet också här. Utskottet ansåg dock att frågan knappast lämpade sig för generella uttalanden i den ena eller andra riktningen (bet. 1997/98:JuU1 s. 31). När utskottet senast behandlade denna fråga hösten år 2000 (bet. 2000/01:JuU1 s. 45) vidhöll utskottet sin tidigare uttalade inställning, nämligen att frågan inte lämpar sig för generella uttalanden.

Utskottet ser inte heller nu skäl att frånga sin tidigare inställning i frågan. Motion Ju450 i här behandlad del avstyrks.

Några motioner rör polisens utredningsverksamhet. I motion Ju329 (kd) föreslås att en inspektionsgrupp skall tillsättas för att utvärdera och analysera de ökade avskrivningarna inom polisen. I motion Ju365 (c) begärs att åtgärder vidtas för att kvalitetssäkra den brottsutredande verksamheten, bl.a. vad gäller förhörsmetoder etc. I motion Ju360 (m) begärs att de personer som arbetar med polisutredningar som rör barn skall ha dokumenterad kompetens på detta område, och i motion Ju237 (c) att polisens rutiner i förundersökningar som rör kvinnor och barn måste bli bättre.

Brottsförebyggande rådet (BRÅ) presenterade i februari 2002 en rapport rörande uppklaringsprocenten för polisanmälda brott, Varför har brottsuppleringen minskat? – En analys av orsakerna (Rapport 2002:4). Av rapporten framgår att uppklaringsprocenten, dvs. andelen uppklarade brott, var som högst år 1982 med 41 %. Därefter minskade den successivt till som lägst 23 % år 1996. År 2000 var uppklaringsprocenten 26 %. Enligt BRÅ är en rimlig hypotes att nedgången i brottsuppleringen beror på de stora omorganisationer som ägt rum inom polisväsendet i kombination med besparingskraven. Särskilt nämns tre förändringar; de personalminskningar som skett genom uppsägning av civilanställd personal och tidigare lagda pensionsavgångar, ombildningen från mindre polismyndigheter till länsmyndigheter samt genomförandet av närpolisreformen. För att uppklaringsprocenten skall kunna öka till de nivåer som förelåg före omorganisationerna måste, anför

BRÅ, åtgärder till. Vissa förbättringar kan säkerligen erhållas genom effektiviseringar. Enligt BRÅ är det dock inte rimligt att förvänta sig några stora effekter av sådana åtgärder, utan den mer realistiska vägen är att utöka resurserna för utredningsverksamheten. Detta kan, anför BRÅ, antingen ske genom att polisen tillförs nya resurser för utredningsverksamhet eller att man genom omfördelning inom polisen återför utredningsresurserna till den nivå som förelåg före omorganisationerna.

Av budgetpropositionen för år 2002 framgår att vissa åtgärder vidtagits för att förbättra polisens utredningsverksamhet. Bland annat har samarbetet mellan polis och åklagare fördjupats ytterligare. Arbeta pågår också för att utveckla förstahandsåtgärderna och förbättra den polisiära förundersökningsledningen (prop. 2001/02:1, utg.omr. 4, avsnitt 4.6.1).

Utredningsverksamheten är ett prioriterat område inom polisen. Av de prioriteringar för polisens verksamhet år 2002 som utskottet ställt sig bakom framgår att kvaliteten i brottsutredningarna skall höjas så att uppkläringen och lagföringen ökar. Vidare skall genomströmningstiderna bli kortare. Arbetet skall bedrivas så att hänsyn tas till brottsoffer och vittnen. Polis och åklagare skall i nära samverkan finna optimala former för samarbete och ansvarsfördelning (prop. 2001/02:1, utg.omr. 4, avsnitt 4.4.1, bet. JuU1 s. 32 f).

Prioriteringarna har fått genomslag i regleringsbrevet för budgetåret 2002 avseende polisorganisationen. Av detta framgår också att Rikspolisstyrelsen skall redovisa vilka åtgärder som vidtagits inom ramen för det utvecklings-samarbete som bedrivs gemensamt av polisorganisationen och åklagarväsendet när det gäller samverkan och ansvarsfördelning inom den brottsutredande verksamheten. Av redovisningen skall framgå bl.a. vilka åtgärder som har vidtagits för att höja den polisiära kompetensen att leda förundersökningar. När det gäller våld mot kvinnor och barn, inklusive barn som polisen påträffar vilka inte själva utsätts för men tvingas att uppleva våld i sin familj, skall Rikspolisstyrelsen göra en sammanhållen nationell beskrivning och analys av hur verksamheten utvecklats och dess resultat. Av redovisningen skall bl.a. framgå åtgärder för att vidareutveckla polisens förmåga att göra hotbilsbedömningar, vidtagna åtgärder för att beakta barnperspektivet i verksamheten utifrån FN:s barnkonventions bestämmelser och intentioner, vidtagna åtgärder för att förkorta genomströmningstiden samt vidtagna åtgärder för att vidareutveckla polisens bemötande och stöd till brottsoffer och vittnen.

När det gäller barnkompetensen hos polisen har vidare Kommittén mot barnmisshandel lämnat vissa förslag i sitt delbetänkande Barnmisshandel – Polisens och åklagarnas handläggningstider och arbetsmetoder (SOU 2000:42). Bland annat föreslås att det på central nivå skall finnas en vidareutbildning för poliser i att handlägga barnmisshandelsärenden och att denna utbildning bör vara en förutsättning för att få utreda barnärenden. Det föreslås också att 18 § förundersökningskungörelsen (1947:948) ändras så att det av bestämmelsen klart framgår att förhör med barn bör hållas av en person med särskild kompetens för uppgiften.

Föreslagen ändring i förundersökningskungörelsen har genomförts (se SFS 2001:645).

I sammanhanget bör också nämnas att regeringen den 7 december 2000 beslutade att uppdra åt en särskild beredning att verka för rättsväsendets utveckling (dir. 2000:90). Beredningen har till uppgift att med bibehållen rätts-säkerhet öka effektiviteten och kvaliteten i rättsväsendets arbete. Den skall särskilt undersöka möjligheterna att förkorta den genomsnittliga genomströmningstiden och överväga andra sätt att förbättra brottsutredningsverksamheten.

Beredningen som antagit namnet Beredningen för rättsväsendets utveckling (BRU) har hittills överlämnat två delbetänkanden, Snabbare lagföring 1 – Några förslag till förenklingar (SOU 2001:59) och Snabbare lagföring 2 – Förenklad brottsutredning (SOU 2001:93). Beredningen skall i övrigt föregå utgången av år 2003 redovisa det vid detta tillfälle aktuella läget inom rättsväsendet för de frågor som ankommer på beredningen samt en plan för det fortsatta arbetet.

Bland de förslag som BRU hittills lämnat kan nämnas ett förslag innebärande att s.k. förenklad brottsutredning, som är ett mindre formaliserat förfarande än en ordinär förundersökning, skall kunna användas i större utsträckning än i dag (se SOU 2001:93). Förslaget bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Utskottet har tidigare behandlat motionsyrkanden rörande polisens brottsutredningsverksamhet, senast i samband med behandlingen av budgetpropositionen för år 2001 (bet. 2000/01:JuU1 s. 38 f). Utskottet såg då, med hänsyn till pågående och planerade åtgärder, inte något behov av ett ingripande från riksdagens sida.

Utskottet konstaterar att frågan om att förbättra utredningsverksamheten är prioriterad inom polisen och att arbete på detta område pågår. Rikspolisstyrelsen har också givits i uppdrag att särskilt redovisa vilka åtgärder som vidtagits för att förbättra den brottsutredande verksamheten, bl.a. vilka åtgärder som gjorts för att höja den polisiära kompetensen att leda förundersökningar. När det gäller våld mot kvinnor och barn skall Rikspolisstyrelsen göra en sammanhållen nationell beskrivning och analys av hur verksamheten utvecklats och dess resultat. Även utanför polisen pågår arbete med att se över och komma med förslag på hur polisens utredningsverksamhet kan förbättras. Detta gäller såväl den brottsutredande verksamheten i allmänhet som i ärenden rörande barn. Enligt utskottet bör det pågående arbetet inte föregripas. Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionerna Ju237, Ju329, Ju360 och Ju365 i nu behandlade delar.

I motion T464 (fp) framhålls att poliser bör utbildas i körkortsmedicin för att bli bättre på att upptäcka och identifiera riskgrupper inom trafiken.

Enligt vad utskottet inhämtat genomgår inte de studerande någon särskild kurs i körkortsmedicin under polisutbildningen. Däremot erhåller alla studenter viss sjukvårdsutbildning. De får också undervisning om epilepsi och andra sjukdomar som kan påverka en persons beteende i trafiken samt utbildning i

att se de yttre tecken som kan finnas på att någon brukat alkohol eller narkotika.

Utskottet konstaterar att studenterna under polisutbildningen redan erhåller viss utbildning rörande hur olika sjukdomar påverkar en persons beteende i trafiken samt i att kunna identifiera om en person använt droger. Enligt utskottet har ingenting framkommit som pekar på att behov finns av en särskild kurs i sådana frågor. Motion T464 i denna del avstyrks.

Polisens arbetstider

I motion Ju245 (m) kritiseras polisväsendets förläggning av arbetstiden. Enligt motionären bör polisens tjänstgöringstider i högre grad förläggas till kvällar och helger.

Polisväsendets arbetstidsavtal ändrades fr.o.m. den 1 januari 2000. Polismyndigheterna har härigenom fått ökade möjligheter att styra förläggningen av arbetstid till tider då behovet av personal är störst. Arbetet med att träffa behovsanpassade arbetstidsavtal på lokal nivå påbörjades under år 2000, och i mitten av december 2001 hade samtliga 21 polismyndigheter slutit sådana lokala avtal.

Regeringen gör i budgetpropositionen för år 2002 bedömningen att ändringarna har skapat bättre möjligheter att anpassa arbetstiderna till verksamhetens behov (prop. 2001/02:1, utg.omr. 4 avsnitt 4.6.1). Enligt vad som framgår av propositionen kommer regeringen dock även fortsättningsvis att följa hur polisen anpassar arbetstiderna till verksamhetens behov.

Det bör i sammanhanget anmärkas att Polisförbundet på vissa av myndigheterna inför förestående löneförhandlingar har sagt upp arbetstidsavtalen på lokal nivå. Enligt vad utskottet inhämtat är det dock oklart vilken rättsverkan en sådan uppsägning har.

Av regleringsbrevet för budgetåret 2002 avseende polisorganisationen följer att Rikspolisstyrelsen senast vid utgången av juni månad 2002, så långt frågorna då kan överblickas, skall redovisa vilka förändringar av arbetstidens förläggning som har gjorts med syfte att anpassa arbetstiderna till verksamhetens behov. Av redovisningen skall framgå polispersonalens fördelning över olika veckoarbetstider, hur stor andel av polispersonalen som har periodplanerad arbetstid samt hur den totala arbetade tiden har förändrats. Större skillnader mellan polismyndigheterna skall analyseras och kommenteras.

Utskottet vill inledningsvis framhålla att det nya arbetstidsavtalet synes innebära en förbättring vad gäller möjligheterna att anpassa polisens arbetstider till verksamhetens behov. Rikspolisstyrelsen har också fått i uppdrag att följa upp denna fråga och till regeringen redovisa vilka förändringar som gjorts. Utskottet – som erinrar om att förläggningen av arbetstiden är en fråga som det i första hand ankommer på arbetsmarknadens parter att lösa – kan därför inte se något behov av ett ingripande från riksdagens sida. Motion Ju245 i nu behandlad del avstyrks.

Arbetsmiljön

I motion Ju271 (v) begärs en översyn av polisens arbetssituation och varför antalet arbetsrelaterade olyckor och sjukdomar ökar inom poliskåren. Vidare framhålls i motionen att regler bör införas om obligatorisk handledning för bearbetning av såväl det dagliga polisarbetet som extraordinära händelser. Motionärerna bakom motion Ju329 (kd) anser att ett samarbete mellan olika länspolismyndigheter bör upprättas i syfte att förbättra arbetsmiljön samt att alla polismyndigheter bör ges arbetsmiljöhandledning i syfte att förebygga stressrelaterade arbetsskador. I samma motion begärs också att Rikspolisstyrelsen skall ges i uppdrag att utarbeta en strategi över arbetsfördelningen så att poliser över 55 år inte skall behöva arbeta skift. I motion Ju222 (m) efterfrågas regelbundna fysiska prestationskontroller av poliser. Slutligen framhålls i några av motionerna behovet av en bättre ledarskapsutbildning och bättre karriärmöjligheter inom polisen, nämligen i motionerna Ju365 (c), Ju426 (m) och Ju450 (fp). I den sistnämnda motionen framhålls också behovet av ytterligare specialistkompetens inom polisen. Även i motion Ju426 (m) framhålls behovet av ytterligare specialistkompetens. Enligt motionärerna bakom denna motion bör Rikspolisstyrelsen ges i uppdrag att fastställa vilka uppgifter som kräver polisens befogenhet och ta fram underlag för en särskild, kortare utbildning för specialister, t.ex. ekonomer och IT-personal, att erhålla denna befogenhet.

År 2001 var medelåldern för polispersonalen 45,6 år. Den varierar dock kraftigt mellan olika delar av landet. Sjukfrånvaron och begränsningarna i tjänstbarheten av hälsoskäl ökade under samma år för fjärde året i rad. För män var sjukfrånvaron totalt 4,75 %, medan den för kvinnor var totalt 7,71 % (Polisens årsredovisning 2001).

Rikspolisstyrelsen har tidigare, i samband med beredningen av budgeten för år 2002, som en orsak till den höga sjukfrånvaron framhållit den tidigare minskningen av antalet anställda i kombination med den ogynnsamma åldersstrukturen. Ett långsiktigt mål bör enligt Rikspolisstyrelsen vara att ingen som är 55 år eller äldre skall tvingas att regelbundet arbeta natt (prop. 2001/02:1, utg.omr. 4 avsnitt 4.6.1).

Under år 2000 erhöles datorstöd för en systematisk uppföljning av den totala sjukfrånvaron. Information skall fortsättningsvis kunna erhållas om hur stor sjukfrånvaron är, fördelad på män och kvinnor, civilanställda och polismän. Redovisningen kommer att avse den procentuella sjukfrånvaron i förhållande till arbetstiden. Satsningar har också gjorts för att ta fram gemensam arbetsskade- och tillbudsstatistik.

Vad gäller chefsförsörjning och chefsutveckling anställdes under de tre första kvartalen 2000 sammanlagt 362 chefer, varav 310 poliser inom polisväsendet. I september 2000 fanns det 2 200 chefer med bakgrund som polis. Polismyndigheterna svarar själva för chefsutveckling och chefsförsörjning. I dag har samtliga myndigheter chefsförsörjnings- och chefsutvecklingsprogram. Dessa är riktade till befintliga chefer och till anställda som kan förväntas få chefsfunktioner i framtiden. Chefsförsörjningsprogrammen innefattar

kartläggning och analyser av det framtida rekryteringsbehovet. Flertalet myndigheter har också inrättat "chefsbanker", dvs. identifierat personer som bedöms lämpliga för chefsuppgifter. Särskilt har vikten av att få fram fler kvinnliga chefer betonats. Mellan Polishögskolan och Stockholms och Uppsala universitet pågår ett utbildningssamarbete för högre chefer. Vidare fortsätter Ledarskapscentrum vid Polishögskolan sitt arbete med att på ett övergripande plan utveckla ledarskapet inom polisväsendet. Centrumet arbetar konsultativt mot polismyndigheterna som stöd i frågor om ledarskap och ledarskapsutveckling samt utvecklar metoder för myndigheternas egna insatser (prop. 2001/02:1, utg.omr. 4 avsnitt 4.6.1).

En rad åtgärder har också vidtagits för att förbättra arbetsmiljön och arbetssituationen för de anställda inom polisväsendet. En särskild person har anställts av Rikspolisstyrelsen för att samordna arbetsmiljöfrågorna, och projekt som rör det psykosociala omhändertagandet inom polisen har inletts. Arbete pågår också med att skapa en gemensam arbetsmiljöutbildning för polisen samt med att fördjupa informationsutbytet inom arbetsmiljöområdet (Polisens årsredovisning 2001).

Därtill kommer att det i mars 2001 anordnades en arbetsmiljökonferens. Syftet var bl.a. att åstadkomma en bas för spridning av erfarenheter inom arbetsmiljöområdet. Vidare genomfördes i november samma år arbetsgivar dagar med föreläsningar och seminarier. Samverkan, kompetensförsörjning och arbetsmiljö var tre genomgående teman. Ett stort antal chefer på alla nivåer inom polisen deltog.

Rikspolisstyrelsen har, i regleringsbrevet för budgetåret 2002 avseende polisorganisationen, fått i uppdrag att redovisa en sammanhållen nationell beskrivning och analys av statistik och åtgärder på det personalpolitiska området. Av redovisningen skall bl.a. framgå personalsammansättningen fördelad på poliser, civilanställda, ålder och kön, sjukfrånvaro och vilka åtgärder som vidtagits för att minska sjukfrånvaron, vilka åtgärder som vidtagits för att rekrytera och utveckla chefer samt vad som gjorts för att uppmuntra kvinnor och män att utveckla sin kompetens så att de kan utgöra en bas för framtida chefsrekrytering. Av redovisningen skall också framgå vilka åtgärder som vidtagits för att förbättra arbetsmiljön.

Utskottet behandlade liknande yrkanden som de nu aktuella under våren 2000 respektive våren 2001 (bet. 1999/2000:JuU6 s. 19 f och 2000/01:JuU11 s. 10 f). Utskottet framhöll därvid bl.a. följande. Utskottet har självfallet inte någon annan uppfattning än motionärerna när det gäller vikten av en god arbetsmiljö. Arbetet som polis innebär emellertid, anförde utskottet, att risken att utsättas för våld, hot och kränkande uttalanden är större än för andra yrkesgrupper. Det var därför av stor vikt att frågor om arbetsmiljön inom polisen ständigt uppmärksammas. Som påpekades i motionerna hade under senare år ett flertal förändringar bidragit till en mer besvärlig situation. Här tänkte utskottet på de i och för sig nödvändiga neddragningarna av den civilanställda personalen. Det svåra ekonomiska läget i flera kommuner hade också inneburit att det samlade sociala skyddsnätet blivit sämre, vilket kunde öka pressen

på polispersonalen. Mot denna bakgrund – fortsatte utskottet – fanns det en risk att polisen inte till fullo klarar sin uppgift, något som i sin tur riskerar att urholka förtroendet för polisens verksamhet. Enligt utskottet var det därför glädjande att åtgärder som långsiktigt kan bidra till en bättre arbetsmiljö hade vidtagits.

Utskottet vidhåller sina tidigare uttalanden i frågan. Som utskottet framhållit är det glädjande att åtgärder hela tiden vidtas för att förbättra arbetsmiljön inom polisen. Med hänsyn härtill och då Rikspolisstyrelsen fått i uppdrag att till regeringen inkomma med en sammanhållen nationell beskrivning och analys av vilka åtgärder som vidtagits på det personalpolitiska området, t.ex. för att uppmuntra anställda inom polisen att utveckla sin kompetens så att de kan utgöra en bas för framtida chefsrekrytering samt för att förbättra arbetsmiljön, finner inte utskottet nu skäl för riksdagen att göra något särskilt uttalande i dessa frågor. Utskottet är inte heller berett att för närvarande förorda att en särskild, kortare polisutbildning inrättas för specialister, såsom ekonomer och IT-personal. Motion Ju222 samt motionerna Ju271, Ju329, Ju365, Ju426 och Ju450 i nu behandlade delar avstyrks.

Polisens utrustning

I detta avsnitt behandlar utskottet motionsyrkanden rörande polisens utrustning, bl.a. frågor om polisens beväpning, inrättandet av ett nytt radiokommunikationssystem och möjligheterna att installera GPS-utrustning i polisens bilar. Utskottet föreslår med hänvisning framför allt till pågående arbete och redan vidtagna åtgärder inom polisen att riksdagen avslår samtliga motioner i denna del. Jämför reservationerna 14 och 15.

Beväpning

I motionerna Ju308 och Ju351 (båda m) samt Ju329 (kd) efterfrågas möjligheter för polisen att använda en mer nyanserad uppsättning av vapen, t.ex. pepparsprej, elpistoler och s.k. beanbags. Även i motion Ju271 (v) efterfrågas alternativ till skarpladdade vapen. Motionärerna bakom denna motion anser att frågan om när polisen skall bära skarpladdade vapen bör utredas särskilt och underställas riksdagen.

Huvudbeväpningen för personal i yttre tjänst består i dag av en personlig pistol, vanligen en Sig Sauer 225 i kaliber 9x19 mm.

I kungörelsen (1969:84) om användande av skjutvapen i polistjänsten finns bestämmelser om när skjutvapen får användas. Så är fallet bl.a. om det föreligger nödvärnsrätt enligt 24 kap. 1 § brottsbalken. Skjutvapen får också användas för att hindra den som är frihetsberövad från att rymma.

Rikspolisstyrelsen har meddelat föreskrifter och allmänna råd om användande av skjutvapen i polistjänsten (RPSFS 2001:1, FAP 104-2). Enligt före-

skrifterna får sådana skjutvapen som är godkända av Rikspolisstyrelsen tilldelas poliser som personlig utrustning eller som förstärkningsvapen.

Såvitt gäller de andra av motionärerna efterfrågade medlen finns bestämmelser om tårgas i Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om användning av tårgas i polistjänsten (RPSFS 2000:70, FAP 104-3). Tårgas bör användas bara om mildare tvång bedömts otillräckligt och det med hänsyn till uppgiften kan anses försvarligt att använda tårgas.

Här bör även nämnas Rikspolisstyrelsens föreskrifter om expanderbar batong (RPSFS 1999:3, FAP 200-7). Enligt dessa får polismyndigheterna tillåta att en sådan batong bärs av den som har behov av det och har genomgått särskild utbildning för dess handhavande.

Utskottet har inhämtat att det inom Rikspolisstyrelsen pågår ett utvecklingsarbete som rör polisens beväpning. Arbetet syftar till att hitta hjälpmedel för situationer då användning av batong bedöms otillräckligt men skjutvapen anses innebära ett alltför kraftigt våld. Inom ramen för detta är bl.a. frågan om användning av pepparsprej, s.k. beanbags, dvs. ett slags hagel i en tygpåse, och elpistoler aktuell. Vad gäller pepparsprej arbetar Rikspolisstyrelsen utifrån att detta hjälpmedel skall kunna köpas in och börja användas redan under innevarande år. Vad gäller beanbags och elpistoler pågår fortfarande utvärderingsarbete.

Utskottet behandlade i februari 2001 liknande yrkanden (bet. 2000/01: JuU11 s. 6 f). Utskottet konstaterade i likhet med motionärerna att det finns behov av en mer nyanserad uppsättning av vapen inom polisen. Enligt utskottet var det därför tillfredsställande att ett arbete då hade inletts för att åstadkomma en förbättring i den riktning som motionärerna efterfrågade. Någon åtgärd från riksdagen i ämnet var, med hänsyn till pågående arbete, inte nödvändig, varför då aktuella motionsyrkanden avstyrktes.

Enligt utskottet är frågan om vilka vapen polisen bör använda i olika sammanhang en fråga som det i första hand åligger polisen att bedöma. Något skäl att nu förorda att frågan i stället skall underställas riksdagen för prövning har inte framkommit. Med hänsyn härtill och då arbete alltjämt pågår med att ta fram en mer nyanserad uppsättning av vapen inom polisen är någon åtgärd från riksdagen inte nödvändig. Utskottet föreslår att motion Ju308 samt motionerna Ju271, Ju329 och Ju351 i nu behandlade delar avslås.

I motion Ju351 (m) begärs att den vidareutbildning poliserna erhåller förbättras, bl.a. skall alla poliser vara skyldiga att ägna minst en vecka om året till skjutövningar. Även i motion Ju318 (m) begärs att möjligheterna till skjutövning förbättras. Enligt motionärerna bör varje polis ha rätt till gratis ammunition för övningsskjutning med sitt tjänstevapen även om det sker på hans eller hennes fritid.

Genom Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om polisens skjutvapen, se ovan, som trädde i kraft den 1 juli 2001 har regelverket för användning av skjutvapen skärpts, bl.a. har ett uttryckligt krav på fortbildning och kompetensprov införts. En person får enligt föreskrifterna tilldelas ett skjutvapen endast om han eller hon inom 18 månader dessförinnan med god-

känt resultat har avlagt ett särskilt kompetensprov för skjutvapnet. Polismyndigheten skall sedan i erforderlig utsträckning ge poliserna fortbildning i handhavande av skjutvapnet enligt en av Rikspolisstyrelsen upprättad utbildningsplan samt genom ett kompetensprov årligen kontrollera att poliserna uppfyller de krav som ställs i utbildningsplanen. Fortbildningen och kompetenskravet skall genomföras under ledning av en instruktör som med godkänt resultat har genomgått Rikspolisstyrelsens utbildning för vapeninstruktörer. Om det har förflutit mer än 18 månader sedan en polis med godkänt resultat avlade kompetensprov för ett tilldelat skjutvapen skall polismyndigheten normalt sett återta skjutvapnet från honom eller henne.

Den lokala polismyndigheten skall varje år lämna uppgifter till Rikspolisstyrelsen om utfallet av kompetensproven och antalet återtagna skjutvapen. Rikspolisstyrelsen har nyligen tillskrivit samtliga myndigheter och begärt sådan redovisning för tiden fram till april månad 2002. Denna redovisning skall ha inkommit till Rikspolisstyrelsen senast den 1 maj i år.

Enligt vad utskottet inhämtat från Rikspolisstyrelsen erhålls en grundutbildning i bl.a. handhavande av tjänstevapnet i samband med polisutbildningen. – För de förstärkningsvapen som delas ut för användning vid specifika insatser skall särskild utbildning ske. Särskild utbildning har också skett i samband med att typen av tjänstevapen byttes ut från Walther till Sig-Sauer. – Alla polismän skall därefter delta i tre tjänsteskjutningar per år med sitt tjänstevapen samt den skjutning som äger rum i samband med det årliga kompetensprovet. Beroende av vilken tjänst polismannen innehar kan ytterligare övningsskjutning på tjänstetid erbjudas. Inom piketstyrkan vid Polismyndigheten i Stockholms län sker t.ex. övningsskjutning flera gånger i veckan. När det gäller enskilda polismäns möjligheter till övningsskjutning på sin fritid finns denna möjlighet vid samtliga polismyndigheter. Däremot varierar det från myndighet till myndighet om polismannen erhåller ammunition för sådan skjutning gratis, till ett subventionerat pris eller får betala den själv. Denna fråga avgörs av respektive myndighet inom de ekonomiska ramar som myndigheten erhållit.

Av den inom Rikspolisstyrelsen upprättade utbildningsplanen framgår att kompetensprovet skall innehålla en rad olika moment. För innehav av tjänstepistolen Sig-Sauer krävs t.ex. att polismannen skall visa högt säkerhetsmedvetande i hanteringen av sitt tjänstevapen, vara väl förtrogen med de grundläggande säkerhetsreglerna samt förstå vapnets konstruktion och funktion. Han eller hon skall också uppfylla vissa krav på skjutfärdighet såväl vid eld från färdigställning och drag från hölstret som vid precisionsskjutning.

Utskottet konstaterar att åtgärder nyligen vidtagits för att skärpa de krav som kan ställas på enskilda polisers förmåga att hantera sitt tjänstevapen. Som ett led i detta arbete skall polismyndigheterna i erforderlig utsträckning ge poliserna fortbildning i handhavande av sitt skjutvapen. Något skäl för riksdagen att förorda några ytterligare åtgärder finns för närvarande inte. Utskottet föreslår att riksdagen avslår motion Ju318 samt motion Ju351 i nu behandlad del.

Polisens radiokommunikationssystem

I motion Ju351 (m) begärs att ett gemensamt radiokommunikationssystem med TETRA-standard införs för polisen och övriga beredskapsmyndigheter. Vidare begärs i motion Ju426 (m) att polisen tillförs tillräckliga resurser för att inrätta ett nytt radiokommunikationssystem.

Utskottet behandlade frågan om ett gemensamt radiokommunikationssystem för polisen och övriga aktörer inom den s.k. public safety-sektorn i ett yttrande till försvarsutskottet under hösten 2001 (2001/02:JuU2y). I detta ärende finns en utförlig redovisning av de uppdrag som lämnats i frågan, uppskattade kostnader, regeringens uttalanden i frågan samt polisens behov av ett nytt radiokommunikationssystem.

Utskottet uttalade i sitt yttrande till försvarsutskottet i huvudsak följande. Ett landstäckande radiokommunikationssystem med TETRA-standard eller likvärdigt skulle påtagligt öka förutsättningarna för ett effektivt och rationellt samarbete mellan de myndigheter och andra aktörer som svarar för ordningen och säkerheten i samhället. Ett sådant gemensamt kommunikationssystem skulle också öka möjligheterna att rädda liv och egendom. Det är därför viktigt att planeringen för ett gemensamt nationellt radiosystem med TETRA-standard eller likvärdigt fortsätter och att regeringen verkar för att ett sådant system inrättas inom en snar framtid. Detta är också viktigt för finansieringsfrågan, eftersom ett gemensamt radiokommunikationssystem innebär att flera aktörer kan och bör dela på investerings- och driftskostnaderna för systemet. Med hänsyn till tidsfaktorn och den besvärliga situation som polisen befinner sig i, nämligen att kommunikationsfrågan för storstadslänet måste vara löst före utgången av år 2003, anser utskottet emellertid att polisen inte kan avvakta detta arbete. Enligt utskottet måste polisen därför ges möjlighet att på egen hand utveckla ett nytt radiokommunikationssystem i storstadslänet. Detta system bör dock byggas på ett sådant sätt och med så hög kvalitet att det på sikt kan utvecklas till ett landstäckande gemensamt system för hela public safety-sektorn. Höga krav måste alltså ställas på systemets tillgänglighet, funktionalitet och säkerhet.

Utskottet utgick i sitt yttrande från att regeringen ger polisen erforderligt stöd i detta arbete. Det är, anförde utskottet, t.ex. viktigt att den av regeringen utsedde förhandlingsmannen samverkar med Rikspolisstyrelsen i erforderlig utsträckning. Det är också viktigt att finansieringen av polisens nya radiokommunikationssystem löses på ett tillfredsställande sätt.

Riksdagen har därefter tillkännagivit vad försvarsutskottet anfört i frågan, nämligen i huvudsak följande (bet. 2001/02:FöU1 s. 96 f, rskr. 87–90).

Av justitieutskottets yttrande framgår att polisen med hänsyn till tidsfaktorn och den besvärliga situation som den befinner sig i, nämligen att kommunikationsfrågan för storstadslänet måste vara löst före utgången av år 2003, inte kan avvakta det nu pågående beredningsarbetet om ett för alla samhällsviktiga verksamheter gemensamt radiokommunikationssystem. Försvarsutskottet kan därför ha förståelse för vad justitieutskottet framhåller om

att polisen måste ges möjlighet att på egen hand utveckla ett nytt radiokommunikationssystem i storstadslänen.

Försvarsutskottet anser dock att detta system skall byggas på ett sådant sätt och med så hög kvalitet att förutsättningarna finns att det på sikt kan utvecklas till ett landstäckande gemensamt system för andra samhällsviktiga verksamheter, såsom kommunal och statlig räddningstjänst, kustbevakning, tull, hälso- och sjukvård, Försvarsmaktens verksamhet, SOS alarmering m.fl.

Försvarsutskottet förutsätter att det uppdrag som den nyligen tillsatte förhandlingsmannen fått leder fram till en sådan lösning att möjligheter öppnas för att börja sätta ett av många länge efterfrågat nationellt radiokommunikationssystem.

Rikspolisstyrelsen har i sitt budgetunderlag för åren 2003–2005 återkommit i frågan. Rikspolisstyrelsen har därvid framhållit att ett nytt mobilt kommunikationssystem för Polismyndigheten i Skåne måste upphandlas och driftsättas före den 1 januari 2004 samt att polisen inte kan finansiera merkostnaderna för ett nytt kommunikationssystem inom nuvarande beräknade anslagstilldelning. Några uppgifter om hur stor anslagshöjning som behövs har dock inte angetts. Enligt vad utskottet inhämtat avser Rikspolisstyrelsen i stället att diskutera det ytterligare medelsbehovet i den dialog som för närvarande förs med Justitiedepartementet i frågan.

Som utskottet tidigare framhållit är det viktigt att regeringen ger polisen erforderligt stöd i arbetet att utveckla ett nytt radiokommunikationssystem samt att finansieringen av systemet löses på ett tillfredsställande sätt. Som framgår ovan pågår en dialog med Justitiedepartementet om hithörande frågor. Mot den bakgrunden finns det enligt utskottet inte skäl för riksdagen att nu göra några ytterligare uttalanden i frågan. Motionerna Ju351 och Ju426 avstyrks i här behandlade delar.

GPS-utrustning i polisbilarna

I motion Ju321 (m) efterfrågas GPS-utrustning i polisbilarna så att ledningscentralen kan följa var bilarna befinner sig.

Enligt vad utskottet inhämtat görs det för närvarande en förstudie inom Rikspolisstyrelsen angående möjligheten att installera GPS-utrustning i polisbilarna samt eventuellt även i bärbara radioapparater. Förstudien beräknas vara klar under innevarande år. I studien skall verksamhetsnyttan av ett sådant system vägas mot kostnaderna för det. Eventuellt kommer som en del av förstudien ett pilotprojekt med användning av GPS-utrustning att genomföras i någon polismyndighet ute i landet.

Utskottet konstaterar att arbete rörande möjligheten att installera GPS-utrustning i polisens bilar pågår. Detta arbete bör inte föregripas. Motion Ju321 i nu behandlad del avstyrks.

Frågor rörande polissamarbete

I detta avsnitt behandlar utskottet motionsyrkanden rörande polisens samarbete med andra länders polis samt med andra myndigheter. Bland annat behandlas frågor om att utvidga Europols mandat, förstärka arbetet mot organiserad brottslighet och terrorism samt att förbättra samverkan mellan polisen och tullen. Utskottet föreslår med hänvisning framför allt till pågående utredningsarbete, lämnade uppdrag samt till pågående arbete och redan vidtagna åtgärder inom bl.a. EU och Sverige att riksdagen avslår samtliga motioner i denna del. Jämför reservationerna 16–20.

Internationellt polissamarbete, m.m.

Ett flertal motioner rör frågor om ett förbättrat internationellt polissamarbete. I motionerna Ju390 (kd) och U301 (fp) efterfrågas en utbyggnad av Europol, bl.a. bör Europol ges fler operativa funktioner. I motion Ju390 (kd) begärs också att de enskilda polismyndigheterna i medlemsstaterna ges möjlighet att utveckla ett europeiskt samarbete. Vidare begärs i motion Ju413 (s) en bättre samverkan mellan bl.a. olika länders polis i syfte att hindra organiserad smuggling och i motion T465 (c) en bättre samverkan i syfte att på ett mer effektivt sätt bekämpa IT-brottslighet. Slutligen efterfrågas i U268 (c), inom ramen för den nordliga dimensionen, en långsiktig strategi för att bekämpa den organiserade brottsligheten. I ett par motioner efterfrågas vidare stödåtgärder till andra länders polis. I motion K426 (kd) framhålls att stödet till polisen måste prioriteras i samarbetet med EU:s kandidatländer och i motion U350 (kd) framhålls behovet av olika stödåtgärder, t.ex. utbildningsinsatser, för att stärka polisen på Balkan.

Inom EU sker straffrättsligt samarbete och polissamarbete inom ramen för den tredje pelaren. Till sin karaktär är samarbetet där mellanstatligt. Någon normgivningskompetens har inte överlåtits från medlemsstaterna till unionen. Samarbetet omfattas alltså inte av EG-rätten och dess principer. Skälet till denna ordning är att samarbetet berör rättsstatliga kärnområden, inom vilka det ansetts viktigt att medlemsstaterna har ett självbestämmande.

Amsterdamfördraget innebär att strukturen för EU-samarbetet förändrats. Här är avdelning VI i Unionsfördraget av intresse. Enligt artikel 29 skall unionens mål vara att ge medborgarna en hög säkerhetsnivå inom ett område med frihet, säkerhet och rättvisa genom att bland medlemsstaterna utforma gemensamma insatser på områdena polissamarbete och straffrättsligt samarbete samt genom att förebygga och bekämpa rasism och främlingsfientlighet.

Detta mål skall uppnås genom förebyggande och bekämpande av brottslighet, vare sig denna är organiserad eller ej, särskilt terrorism, människohandel och brott mot barn, olaglig narkotikahandel och olaglig vapenhandel, korruption och bedrägeri. Åtgärderna skall vidtas genom närmare samarbete mellan polismyndigheter, tullmyndigheter och andra behöriga myndigheter i medlemsstaterna, både direkt och genom Europol och genom sådant samarbete

mellan rättsliga myndigheter och andra behöriga myndigheter i medlemsstaterna, allt i enlighet med närmare bestämmelser i andra artiklar i fördraget. Vidare skall tillnärmning av straffrättsliga regler i medlemsstaterna kunna ske när det är nödvändigt.

Inom EU bedrivs ett omfattande arbete mot organiserad brottslighet. En särskild handlingsplan mot den organiserade brottsligheten antogs av ministerrådet för rättsliga och inrikes frågor i april 1997 och godkändes av Europeiska rådet vid dess möte i Amsterdam i juni samma år. Handlingsplanen innehåller politiska riktlinjer och särskilda rekommendationer till rådet att vidta en rad åtgärder som spänner över ett vitt fält.

Vid sitt möte i Wien i december 1998 gav Europeiska rådet i uppdrag åt ministerrådet för rättsliga och inrikes frågor att förstärka åtgärderna mot den organiserade brottsligheten med beaktande av de utökade möjligheter i detta hänseende som Amsterdamfördraget ger. Uppdraget återfinns i en handlingsplan för genomförande av Amsterdamfördraget, den s.k. Wienhandlingsplanen.

I enlighet med en rekommendation i 1997 års handlingsplan har rådet inrättat en sektorsövergripande arbetsgrupp mot den organiserade brottsligheten. En av gruppens huvuduppgifter är att genomföra de riktlinjer och rekommendationer som finns i handlingsplanen. Arbetsgruppen har utarbetat en ny sammanhållen strategi för det fortsatta arbetet med att förebygga och bekämpa den organiserade brottsligheten. Strategin antogs av ministerrådet för rättsliga och inrikes frågor den 27 mars 2000.

I detta sammanhang bör även nämnas slutsatserna från Europeiska rådets möte i Tammerfors den 15 och 16 oktober 1999. Stats- och regeringscheferna enades där om ett antal politiska riktlinjer och prioriteringar. Inledningsvis kan framhållas att kommissionen fått i uppdrag att presentera en resultattavla – en s.k. scoreboard – för att underlätta genomförandet av bestämmelserna om rättsliga och inrikes frågor i Amsterdamfördraget, Wienhandlingsplanen och slutsatserna från mötet i Tammerfors. Syftet med resultattavlan, som numera har upprättats, är att underlätta genomförandet av överenskomna bestämmelser genom att fastställa vem av rådet, kommissionen eller medlemsstaterna som skall agera och tidpunkten för när åtgärderna skall vara genomförda. Vidare är avsikten att förbättra insynen i det rättsliga och inrikes samarbetet.

Såvitt nu är i fråga är vidare ett antal punkter bland Tammerforsslutsatserna av intresse. I punkt 5 anges bl.a. att brottslingar inte får ges några möjligheter att utnyttja skillnader mellan medlemsstaternas rättssystem och att bättre överensstämmelse och ökad konvergens måste uppnås mellan medlemsstaternas rättssystem. I punkt 6 anförs att människor har rätt att förvänta sig att unionen tar itu med det hot mot deras frihet och lagliga rättigheter som den grova brottsligheten utgör. Gemensamma insatser mot detta hot är nödvändiga för att förebygga och bekämpa brottslighet och kriminella organisationer i hela unionen. En gemensam mobilisering av polisiära och rättsliga resurser är nödvändig för att garantera att det inte finns några gömställen för brotts-

lingar eller vinning av brott inom unionen. I punkt 43 efterlyses gemensamma utredningsgrupper i enlighet med EG-fördraget, som ett första steg i kampen mot narkotikahandel och människohandel samt terrorism. De bestämmelser som skall fastläggas i detta avseende bör enligt Europeiska rådet tillåta företrädare för Europol att när så är lämpligt delta i sådana grupper i en stödjande funktion. I punkt 44 uppmanas till inrättandet av en europeisk aktionsgrupp med europeiska polischefer som i samarbete med Europol skall utbyta erfarenheter och information om aktuella tendenser i gränsöverskridande brottslighet samt bidra till planeringen av operativa åtgärder. Europols nyckelroll understryks i punkt 45; bl.a. bör Europol få operativa uppgifter.

Ministerrådet har i enlighet med Tammerforsslutsatserna enats om ett rambeslut om gemensamma brottsutredningsgrupper som kommer att göra det möjligt för åklagare och poliser från olika medlemsstater att samordna brottsutredningar i fråga om brott som har internationella kopplingar.

Regeringen har till riksdagen överlämnat en proposition om att riksdagen skall godkänna detta rambeslut, och riksdagen har nyligen bifallit regeringens förslag (prop. 2001/02:71, bet. JuU15, rskr. 151).

Vidare har ministerrådet utvidgat Europols behörighet till att omfatta penningtvätt i allmänhet, dvs. oberoende av vilken typ av brott som penningtvätten härrör från, samt alla de brott som återfinns i den lista som bifogats Europolkonventionen. Diskussioner pågår också om att ändra Europolkonventionen. Ändringarna syftar till att förenkla förfarandet för ändring i Europolkonventionen och att göra det möjligt för Europol att delta i gemensamma brottsutredningsgrupper och att anmoda behöriga myndigheter i medlemsstaterna att inleda, genomföra eller samordna utredningar i vissa fall.

I budgetpropositionen för år 2002 anförde regeringen (prop. 2001/02:1, utg.omr. 4 avsnitt 4.6.1) bl.a. att Sverige kommer att arbeta för att verksamheten vid Europol även i fortsättning inriktas på operativt arbete. I detta sammanhang framhöll regeringen också vikten av de samarbetsavtal som ingås mellan tredje länder och utomstående organ, då dessa är ägnade att ytterligare öka Europols betydelse i det operativa polisarbetet.

I regleringsbrevet för budgetåret 2002 avseende polisorganisationen anges att Rikspolisstyrelsen skall redovisa vilka åtgärder som har vidtagits för att det internationella polissamarbetet skall integreras ytterligare med det nationella arbetet i kampen mot den grova och gränsöverskridande brottsligheten. Av redovisningen skall framgå bl.a. vilka åtgärder som vidtagits på Rikspolisstyrelsen och i den lokala polisverksamheten för att öka informationsförsörjningen inom Europolsamarbetet och genomföra internationella åligganden i övrigt.

När det gäller samarbetet med länder utanför EU har polisen under år 2001 bl.a. bedrivit utvecklingssamarbete i Central- och Östeuropa samt i Sydafrika och Centralamerika till en omfattning av 25 miljoner kronor (Polisens årsredovisning 2001).

Sverige deltar också aktivt i Aktionsgruppen mot organiserad brottslighet i Östersjöområdet, inom vilken de nordiska länderna, Tyskland, de baltiska

staterna, Polen och Ryssland bedriver ett brottsbekämpande samarbete. Enligt regeringen är detta samarbete numera en naturlig del av det dagliga arbetet för de brottsbekämpande myndigheterna inom Östersjöområdet (prop. 2001/02:1, utg.omr. 4 avsnitt 4.6.1).

Sverige träffade vidare i december 1998 avtal med Estland, Lettland och Litauen om samarbete på det rättsliga och polisiära området. Avtalen utgör grunden för samarbetet mellan Justitiedepartementet och de baltiska justitie- och inrikesministerierna samt mellan rättsväsendets myndigheter i länderna. Allt tätare kontakter mellan polismyndigheterna har bl.a. lett till att Rikspolisstyrelsen tillsammans med övriga svenska rättsvårdande myndigheter inlett ett EU-finansierat samarbetsprojekt som introducerar en helhetssyn från polis till kriminalvård i bekämpandet av den organiserade brottsligheten i Lettland. Avtalen förlängdes av justitieministern vid ett besök i de tre baltiska staterna den 31 januari och 1 februari 2002.

Utskottet konstaterar att ett omfattande arbete pågår för att förbättra det internationella polissamarbetet. Så har t.ex. Europol utrustats med vidgade befogenheter och arbetsuppgifter. Vidare har EU:s medlemsstater enats om rambeslut om gemensamma brottsutredningsgrupper som kommer att göra det möjligt för åklagare och poliser inom EU att samordna sina utredningar rörande vissa brott. Även inom Norden och i förhållande till EU:s kandidatländer pågår arbete för att utveckla det polisiära samarbetet. Utskottet finner mot den bakgrunden inte skäl för riksdagen att nu göra något särskilt uttalande i dessa frågor. Motion Ju413 samt motionerna Ju390, K426, U268, U301, U350 och T465 i nu behandlade delar avstyrks.

I ett flertal motioner tas frågor rörande terroristbekämpning upp. I motion Ju266 (m) begärs förstärkta åtgärder mot terrorism, bl.a. en förstärkt underrättelseverksamhet, en effektivare lagstiftning och bättre utrustning. Även i motion Ju450 (fp) begärs att lagstiftningen på området skall ses över, och i motion Ju451 (mp) framhålls att Sverige snarast bör anta den lagstiftning som krävs för att inrätta den internationella brottmålsdomstolen (ICC). I motion Ju447 (kd) begärs att Europol skall ges bättre resurser för att verka mot terrorism. I motionen framhålls också att Sverige snarast bör ratificera FN:s konvention om finansiering av terrorism. Slutligen framhålls i motion Ju411 (s) att utlämning inte bör ske av terrorister om de i det land som begärt utlämningen riskerar att dömas till dödsstraff.

I dag finns det sammanlagt 12 globala konventioner och protokoll mot terrorism som bl.a. innehåller bestämmelser om kapning av flygplan och bombdåd. Sverige har undertecknat samtliga.

Den senaste globala konventionen är FN-konventionen om åtgärder mot finansiering av terrorism. Konventionen ställer krav på långtgående kriminalisering av lämnande m.m. av bidrag till personer och organisationer som kan tänkas komma att begå brott. De svenska reglerna om förberedelse och medverkan till brott täcker mycket av det som enligt konventionen skall vara kriminaliserat, men viss utvidgning av den svenska lagstiftningen kommer att

krävas för att Sverige fullt ut skall kunna uppfylla de krav som ställs i konventionen.

Enligt vad utskottet inhämtat avser regeringen att överlämna en proposition om ratificering av FN:s konvention om åtgärder mot finansiering av terrorism senast den 21 mars i år. En lagrådsremiss har beslutats och överlämnats till Lagrådet.

Även inom EU arbetar man aktivt för att på ett effektivt sätt kunna bekämpa terrorism. EU:s justitieministrar enades den 25 september 2001 om en omfattande handlingsplan mot terrorism. Planen innefattar bl.a. åtgärder för att förstärka lagstiftningen mot terrorism och förbättra samarbetet mellan polis och underrättelsetjänster.

Bland lagstiftningsprojekten kan nämnas kommissionens förslag till rambeslut om bekämpande av terrorism (KOM (2001) 521 slutlig) vars syfte är att tillnärma medlemsstaternas lagstiftning när det gäller terroristbrott. Förslaget föreskriver vilka terroristhandlingar som skall vara straffbara i samtliga medlemsstater samt innehåller vissa bestämmelser om vilka påföljder som skall kunna dömas ut för sådana brott. Vidare innehåller förslaget bl.a. bestämmelser om jurisdiktion, utlämning och åtal samt samarbete mellan medlemsstaterna. Vid ministerrådsmötet för rättsliga och inrikes frågor samt räddningstjänsten den 6 och 7 december 2001 träffades en politisk överenskommelse om det slutliga innehållet i rambeslutet.

Europaparlamentet har vid sitt sammanträde den 6 februari 2002 godkänt förslaget till rambeslut om åtgärder mot terrorism i dess slutliga lydelse (P5 TAPROV(2002)0043).

Enligt vad utskottet inhämtat avser regeringen att överlämna en proposition om godkännande av rambeslutet senast den 21 mars i år.

Vidare har rådet antagit en förordning om särskilda restriktiva åtgärder mot vissa personer och enheter i syfte att bekämpa internationell terrorism (KOM (2001) 569 slutlig). I förordningen föreskrivs olika åtgärder som skall vidtas för att bekämpa finansiering av terroristverksamhet, bl.a. skall de tillgångar som tillhör en fysisk eller juridisk person eller en enhet eller ett organ som återfinns i den till förordningen bifogade förteckningen spärras. Förordningen trädde i kraft den 29 januari 2002 och är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

När det gäller det polisiära samarbetet inom Europol kan det nämnas att den särskilda enhet som finns inom Europol för bekämpning av terrorism förstärktes under hösten 2001 med en nyinrättad grupp bestående av specialister på terrorismbekämpning från medlemsstaterna.

På nationell nivå har polisen bl.a. ökat bevakningen av vissa utsatta platser samt förstärkt skyddet för vissa personer. Vidare har säkerhetsnivån på flygplatserna skärpts. Därtill kommer att regeringen den 20 december 2001 beslutade att tillkalla en särskild utredare med uppgift att kartlägga och analysera myndigheternas och de övriga offentliga organens samlade beredskap och förmåga att förhindra, bekämpa och i övrigt hantera omfattande terroristattentat och andra likartade extraordinära händelser i Sverige (dir. 2001:120).

Utredaren skall också undersöka om nuvarande lagstiftning och annan rättslig reglering ger myndigheter och andra offentliga organ möjligheter att snabbt och effektivt vidta åtgärder för att förhindra, bekämpa och i övrigt hantera omfattande terroristattentat och andra likartade extraordinära händelser. Utredaren skall beskriva och analysera de behov som kan finnas i det avseendet och, om analysen leder till det, peka på behov av förändringar. Dessa överväganden skall göras inom ramen för gällande lydelse av regeringsformen. Uppdraget skall redovisas senast den 31 december 2002.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att terrorism måste bekämpas med effektiva och kraftfulla medel och att ett väl fungerande polisiärt samarbete är av betydelse härvid. Som framgår ovan har åtgärder också vidtagits för att förbättra bekämpningen av sådana brott. Därtill kommer att regeringen inom kort avser att till riksdagen överlämna propositioner om godkännande av såväl FN:s konvention om åtgärder mot finansiering av terrorism som EU:s rambeslut om åtgärder mot terrorism, samt att arbete pågår med att se över lagstiftningen på området. Mot den bakgrunden anser utskottet att det för närvarande inte finns anledning för riksdagen att göra något särskilt uttalande i frågan. Motionerna Ju266, Ju447 och Ju450 i nu behandlade delar avstyrks.

Vad gäller kravet att utlämning inte bör ske av en person till ett annat land om han eller hon där riskerar att dömas till dödsstraff, konstaterar utskottet att svensk lag redan i dag utgör hinder mot utlämning av personer till stater där de kan riskera dödsstraff. Denna fråga har också förutsetts i bl.a. Europarådets utlämningskonvention och i Sveriges utlämningsavtal med USA. Möjlighet till utlämning enligt dessa regelverk finns sålunda, men bara om den stat som önskar en person utlämnad kan lämna en fullgod garanti att den utlämnade inte kommer att straffas med döden. Mot den bakgrunden föreslår utskottet att riksdagen avslår motion Ju411.

Slutligen, vad gäller motionsönskemålet att Sverige snarast bör anta den lagstiftning som krävs för att inrätta ICC, vill utskottet framhålla att regeringen den 7 februari 2002 överlämnat en proposition till riksdagen med sådana förslag (prop. 2001/02:88). Motion Ju451 i denna del får härigenom anses tillgodosedd, varför utskottet avstyrker motionen.

Samverkan vid gränskontroller, m.m.

I motionerna Ju250 och Ju406 (båda m) framhålls att samverkan mellan polisen och tullens i samband med gränskontroller måste förbättras. I motion Ju431 (s) efterfrågas en ökad samordning mellan bl.a. polisens och tullens verksamheter. Slutligen framhålls i motion Ju335 (s) vikten av att följa utvecklingen i fråga om stulna och borttappade pass i och med Schengeninträdet.

Riksrevisionsverket har i sin rapport Samverkan i gränskontrollen (RRV 2001:1) påtalat att det finns outnyttjade möjligheter till utökad operativ samverkan mellan främst polisen och Tullverket. I rapporten lämnas vissa förslag till hur samverkan skulle kunna förbättras, bl.a. föreslås att en organisatorisk samordning av gränskontroll mellan polis och tull görs på försök vid en stor

flygplats och ett stort färjeläge (Landvetter och Ystad) i syfte att få underlag för att överväga hur gränskontrollen skall organiseras.

Enligt vad utskottet har inhämtat tillgodoses många av de synpunkter som Riksrevisionsverket framfört genom den nationella handlingsplan och handbok som Rikspolisstyrelsen, Kustbevakningen och Tullverket gjort med anledning av Schengensamarbetet (Dnr: POL – 065-3419/00). Dokumentet är tänkt att tjäna som vägledning i det operativa arbetet hos myndigheterna.

I sammanhanget bör också nämnas att det på Gotland pågår ett samverkansprojekt mellan tull och polis. I korthet går projektet ut på att tullen skall utföra vissa polisiära uppgifter på flygplatsen, medan polisen skall utföra vissa uppgifter åt tullen på ön i övrigt.

Av regleringsbrevet för budgetåret 2002 avseende polisorganisationen framgår att Rikspolisstyrelsen fått i uppdrag att redovisa hur arbetet i gränskontrollen och Schengensamarbetet utvecklats sedan Sveriges operativa inträde den 25 mars 2001. Redovisningen skall bl.a. innehålla uppgifter om gränskontrollens resultat och hur polisen samverkar med andra gränskontrollerande myndigheter såväl i Sverige som i andra Schengenstater.

Vad gäller frågan om stulna och på annat sätt förkomna pass kan det tilläggas att alla förlustanmälda pass sedan Schengeninträdet läggs in i Schengen Information System (SIS) som samtliga gränskontroller i Schengenländerna har tillgång till.

Enligt vad utskottet inhämtat har Justitiedepartementet dessutom inlett en diskussion med Rikspolisstyrelsen i fråga om det finns behov av ändringar i passlagstiftningen för att komma till rätta med förfalskningar och missbruk av resedokument. Rikspolisstyrelsen har också inlett ett bildprojekt i syfte att kunna lagra passbilder. Ett mål med projektet är att förbättra identifieringen av resande, identifieringen i andra polisiära situationer samt att ge stöd för handläggningen av passansökningar.

Utskottet konstaterar att åtgärder vidtagits för att förbättra samverkan mellan polisen och tullen samt att visst arbete pågår för att se över hur man kan motverka förfalskningar och andra former av missbruk av utfärdade pass. Motionerna Ju250, Ju335, Ju406 och Ju431 avstyrks.

I motion Ju251 (m, kd, c, fp) framhålls att de ID-kort med uppgift om medborgarskap som utfärdas av posten och bankerna bör kunna användas som identitetshandlingar vid gränskontroller inom Schengenområdet.

Den 23 november 2000 gav regeringen Rikspolisstyrelsen i uppdrag att göra en analys av de rättsliga, tekniska och praktiska förutsättningarna samt kostnaderna för att införa nationella ID-kort som utvisar svenskt medborgarskap.

Uppdraget redovisades i en rapport den 1 februari 2001. En utgångspunkt för arbetet var att polismyndigheterna skulle få uppgiften att utfärda nationella ID-kort. I rapporten anför Rikspolisstyrelsen sammanfattningsvis att den enklaste lösningen förefaller vara att kortet betraktas som en ID-handling och inte som ett resedokument. Behovet av författningsreglering skulle i så fall kunna inriktas på administrativa bestämmelser, som kan meddelas i förord-

ningsform. I rapporten övervägs också frågor om IT-stöd och kostnader. I sistnämnda hänseende görs bedömningen att avgiften för ID-kortet inte skulle behöva överstiga avgiften för pass, dvs. 225 kr.

Frågan bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Utskottet konstaterar att frågan om nationella ID-kort bereds inom Regeringskansliet. Detta arbete bör inte föregripas. Motion Ju251 avstyrks.

Övriga frågor

I detta avsnitt behandlar utskottet motionsyrkanden rörande Säkerhetspolisens register, ett förenklat förfarande vid snatteri och andra mindre allvarliga brott, eftersökning av försvunna personer, polisens skyldigheter att lämna information till brottsoffer, behandlingen av berusade personer som omhändertagits av polisen samt frågor rörande ordningsvaktens förordnanden och befogenheter. Utskottet föreslår med hänvisning framför allt till pågående utredningsarbete, lämnade uppdrag, redan vidtagna åtgärder inom polisen och gällande regelverk att riksdagen avslår samtliga motioner i denna del. Jämför reservationerna 21 och 22.

Säkerhetspolisens register

I motion Ju294 (kd) begärs att Säkerhetspolisens register skall öppnas ytterligare samt att personer som lidit skada till följd av registrering hos Säkerhetspolisen skall medges ersättning för skadan.

Under år 2000 begärde 2 827 personer att få ta del av uppgifter ur Säkerhetspolisens register. Samma år fattade Säkerhetspolisen beslut i 3 155 sådana fall (inklusive balans från år 1999). I 799 av ärendena förekom sökanden hos Säkerhetspolisen. Uppgifter lämnades ut i 701 av dessa (prop. 2001/02:1, utg.omr. 4 avsnitt 4.6.1).

Registernämnden har på uppdrag av regeringen haft att på begäran av enskilda utreda om deras anställningsförhållanden påverkats på ett orimligt sätt av att uppgifter lämnats ut ur Säkerhetspolisens register. 192 personer begärde utredning. I sex av fallen konstaterade Registernämnden att anställningsförhållanden hade påverkats på ett orimligt sätt av utlämnande av uppgifter ur Säkerhetspolisens register. Regeringen beslutade under våren 2001 att var och en av dem som drabbats på detta sätt skulle tillerkännas ersättning ex gratia med 100 000 kr. Regeringen beslutade också att Registernämndens uppdrag skulle förlängas. Redovisning av det förlängda uppdraget skall ske den 31 mars 2002.

Enligt utskottet har det inte framkommit något som ger anledning för riksdagen att nu förorda att Säkerhetspolisens register skall öppnas ytterligare. Inte heller finns det anledning för riksdagen att göra något särskilt uttalande om vilken ersättning som bör gälla för skador som uppstått till följd av regi-

streringen hos Säkerhetspolisen. Detta bör liksom i dag avgöras i varje enskilt fall. Utskottet föreslår att riksdagen avslår motion Ju294.

Utfärdande av ordningsbot

I motion Ju212 (m) begärs att möjligheterna att förelägga ordningsbot skall utvidgas. Vidare begärs i motion Ju425 (kd) att det skall införas ett enklare förfarande för snatteribrott.

Enligt 48 kap. 1 § rättegångsbalken gäller att fråga om ansvar för brott, som hör under allmänt åtal, får under i kapitlet närmare angivna villkor uppställas bl.a. genom att polisman förelägger ordningsbot. Ett godkänt föreläggande gäller som lagakraftvunnen dom (48 kap. 3 § samma lag). Föreläggande av ordningsbot får utfärdas beträffande brott, för vilket inte stadgas annat straff än penningböter och inte heller normerade böter och för vilket ordningsbot bestämts. Riksåklagaren gör i samråd med Rikspolisstyrelsen urvalet av de brott, för vilka ordningsbot skall bestämmas. Regeringen får meddela föreskrifter om det högsta belopp till vilket ordningsbot får bestämmas samt andra begränsningar för användningen av föreläggande av ordningsbot (48 kap. 13 och 14 §§ rättegångsbalken).

Eftersom en förutsättning för ordningsbot är att det för brottet endast är stadgat penningböter kan ordningsbot inte komma i fråga vid snatteri, då straffskalan för detta brott innehåller såväl böter som fängelse.

Åklagarutredningen -90 tog i sitt betänkande Ett reformerat åklagarväsende (SOU 1992:61) ställning för en ordning som innebar att det skulle bli möjligt att ge föreläggande om ordningsbot vid snatteri. Då frågan behandlades i propositionen om ett effektivare brottmålsförfarande (prop. 1994/95:23, bet. JuU2, rskr. 40) lades emellertid inte något sådant förslag fram. Skälen härför var att förslaget inte tycktes medföra några effektivitetsvinster samt att det av rättssäkerhetsskäl ansågs vara tveksamt om förslaget borde genomföras.

Vad gäller effektivitetsvinsten sades det i propositionen att det, för att det över huvud taget skulle vara aktuellt att genomföra förslaget, måste stå klart att detta leder till en effektivare användning av de befintliga resurserna för brottsbekämpningen. Åklagarutredningen hade i sitt betänkande tagit upp en del praktiska svårigheter i sammanhanget, och den mest påtagliga invändningen mot förslaget var enligt regeringens mening att det, särskilt i de större städerna, är relativt sällan som polis kommer till platsen sedan ett snatteri upptäckts. Det sker i allmänhet endast då gärningsmannen inte kan identifieras, dvs. då han inte är känd sedan tidigare och inte har legitimation med sig. Utredningen görs i stället på det sättet att en butikskontrollant eller motsvarande får vissa uppgifter av den misstänkte på platsen eller genom att polis kontaktas per telefon varefter ett telefonförhör hålls med den misstänkte. Åklagarutredningen hade anfört att förslaget kunde få genomslag endast om polis tillkallas i större utsträckning än i dag. Man måste här väga in att ordningsbot endast kan komma i fråga i vissa fall. Då detta inte är möjligt, t.ex. för att det tillgripnas värde är för högt, innebär uttryckningen endast ett merar-

bete jämfört med de rutiner som tillämpas i dag. Regeringen ansåg alltså vid den tidpunkten att det inte borde införas någon möjlighet till ordningsbot vid snatteri. Riksdagen gjorde ingen annan bedömning (prop. 1994/95:23, bet. JuU2, rskr. 40).

Regeringen har den 28 juni 2001 genom tilläggsdirektiv givit Beredningen för rättsväsendets utveckling (BRU) i uppdrag att undersöka möjligheterna att med bibehållen rättssäkerhet förenkla utredningen och lagföringen av i första hand snatteri brott, men även annan brottslighet som kan vara lämpad för ett förenklat förfarande, t.ex. kontantbedrägerier (dir. 2001:61). Beredningen skall lämna förslag till hur sådana förenklingar av förfarandet kan ske, samt, i den mån det behövs, ta upp därmed angränsande frågor. Arbetet i frågan bör ske i samråd med Rikspolisstyrelsen, Riksåklagaren och företrädare för handeln. En särskild referensgrupp med företrädare för handeln skall inrättas för det ändamålet. BRU:s uppdrag skall i denna del redovisas till regeringen senast den 1 juli 2002.

Utskottet konstaterar att regeringen givit BRU i uppdrag att undersöka möjligheterna att förenkla utredningen och lagföringen av snatteri brott och annan brottslighet som kan vara lämpad för ett förenklat förfarande. Detta arbete bör inte föregripas. Motion Ju212 samt motion Ju425 i nu behandlad del avstyrks.

Eftersökning av försvunna personer

I motion Ju357 (m) begärs att polisens eftersökning av försvunna personer skall förbättras, bl.a. begärs att blodhundar skall användas i denna verksamhet.

Utskottet har under en följd av år behandlat motionsyrkanden rörande metoderna för eftersökning av försvunna personer, bl.a. under våren 2000 (bet. 1999/2000:JuU6 s. 35 f). I det ärendet finns en utförlig redovisning av det utvecklingsarbete som ägt rum på området de senaste åren, bl.a. rapporten Eftersökning enligt räddningstjänstlagen av försvunna personer (RPS Rapport 1997:1). Sammanfattningsvis handlar det om utbildning i att leda sökoperationer, informationsmaterial, inrättande av kontaktmän i polismyndigheterna och olika sökmetoder, exempelvis s.k. Man Tracking.

När det gäller användningen av hundar kan nämnas att Rikspolisstyrelsen meddelat föreskrifter och allmänna råd om polisens hundverksamhet (RPSFS 2000:4, FAP 214-1). Enligt föreskrifterna får polisen teckna avtal med hundägare som ställer hund till polisens förfogande. Sådana hundar skall vara godkända vid prövning enligt särskilda föreskrifter.

När utskottet våren 2000 prövade liknande motionsyrkanden noterade utskottet att arbetet med att förbättra metoderna för eftersökning av försvunna personer kommit en bit på vägen. I övrigt höll utskottet fast vid de uttalanden utskottet gjort innan, nämligen att utskottet saknade underlag för att prioritera vissa metoder framför andra.

När utskottet senast prövade frågan om eftersökning av försvunna personer våren 2001 noterade utskottet att det numera finns föreskrifter som syftar till

att de hundar som används skall hålla en viss standard. Detta synes, anförde utskottet, leda till att de hundar som är bäst lämpade också kommer att bli de som anlitas för eftersökning. Om detta sedan är blodhundar eller andra hundar hade enligt utskottets mening inte någon saklig betydelse. Ett bifall till det då aktuella motionsönskemålet i frågan skulle dessutom innebära att riksdagen skulle föregripa tillämpningen av nämnda föreskrifter. Mot den bakgrunden avstyrktes motionen (bet. 2000/01:JuU11 s. 22 f).

Utskottet finner inte nu skäl att frångå sina tidigare uttalanden i frågan. Motion Ju357 avstyrks.

Information till brottsoffer

I motionerna Ju237 (c) och Ju394 (kd) framhålls att polisens kunskap om och information till brottsoffer måste bli bättre.

Reglerna om vad målsäganden skall informeras om finns i 13 a och 13 b §§ förundersökningskungörelsen (1947:948). Genom en ändring som regeringen gjorde under år 2001 utvidgades polisens skyldighet att lämna information (se SFS 2001:232). Enligt nuvarande lydelse skall målsäganden underrättas om att åklagaren under vissa förutsättningar kan föra talan om enskilt anspråk och om möjligheterna till brottsskadeersättning. I samband med det bör på lämpligt sätt upplysning lämnas om de regler som gäller för handläggningen av sådana anspråk. Målsägande skall också i tillämpliga fall informeras om reglerna om målsägandebiträde och besöksförbud. Slutligen skall information ges om reglerna om stödperson, möjligheterna till rättshjälp och rådgivning samt om vilka myndigheter, organisationer och andra som kan lämna stöd och hjälp. Informationen i fråga skall lämnas till målsäganden, såvida det inte är uppenbart att informationen inte behövs. Målsäganden skall också tillfrågas om han eller hon vill bli underrättad om vissa beslut i ärendet samt om tidpunkt för huvudförhandling och dom i målet.

Bakgrunden till utvidgningen var att det från bl.a. Brottsofferjourernas Riksförbund framförts att de brottsoffer som jourerna möter ofta inte har fått information om var man kan få stöd och hjälp.

I sammanhanget bör också nämnas att Rikspolisstyrelsen sammanställt och under år 2001 givit ut en handledning för poliser såvitt avser brottsofferfrågor, Brottsoffer – En handledning för Polisens del i lokalsamhällets brottsofferstödande arbete (RPS Rapport 2001:1). I handledningen redogörs för vilken information polisen skall lämna till brottsoffer samt när och på vilket sätt informationen bör lämnas.

Vidare har tre personer verksamma vid bl.a. Rikspolisstyrelsen och Polishögskolan skrivit en bok, Brottsoffer, som syftar till att beskriva brottsoffers reaktioner och behov samt visa hur bl.a. polisen kan effektivisera och förbättra stödet till brottsoffer. I boken, som i första hand vänder sig till studerande och yrkesverksamma inom polisen och övriga delar av rättsväsendet, beskrivs bl.a. hur polisen bör bemöta brottsoffer och vilken information som skall lämnas härvid (Magnus Lindgren, Karl-Åke Pettersson och Bo Hägg-lund, Brottsoffer – Från teori till praktik).

Utskottet konstaterar att polisens skyldighet att lämna brottsoffer information om t.ex. var de kan erhålla stöd och hjälp nyligen har utvidgats. Därtill kommer att Rikspolisstyrelsen under föregående år sammanställt och givit ut en handledning för hur polisen skall bemöta och stödja brottsoffer. Enligt utskottet är det för tidigt att nu ta ställning till om ytterligare åtgärder krävs på detta område. Motionerna Ju237 och Ju394 i här behandlade delar avstyrks.

Omhändertagande enligt LOB

I motion Ju384 (kd) efterfrågas bättre behandling, t.ex. vårdinsatser, för personer omhändertagna med stöd av lagen (1976:511) om omhändertagande av berusade personer m.m. (LOB).

LOB trädde i kraft den 1 januari 1977. Samtidigt avskaffades bestämmelserna i brottsbalken om straffansvar för fylleri. När reglerna i LOB infördes avsåg de att skapa en grundval åt ett nytt förhållningssätt vad gällde omhändertagande och behandling av personer som är berusade på allmän plats. Det var i första hand fråga om en social skyddslagstiftning där omsorgen om den enskilda individen skulle komma i förgrunden.

Den 9 maj 2000 gav regeringen en särskild utredningsman i uppdrag att biträda Justitiedepartementet med en översyn av LOB. Uppdraget redovisades i departementspromemorian Omhändertagande av berusade personer enligt LOB (Ds 2001:31). Enligt utredaren är den nuvarande ordningen att omhändertagna huvudsakligen förvaras hos polisen inte tillfredsställande, utan starka skäl talar för att ansvaret för de omhändertagna under tillnyktringen bör läggas på annan huvudman. Det har, anför utredaren, blivit allt svårare att bedöma de omhändertagnas hälsotillstånd till följd av en ökad alkoholkonsumtion, inte minst i unga åldrar, och den blandning av alkohol och andra droger som förekommer. Flera av de personer som avlidit i polisarrest under senare år har varit sådana som drabbats av akut alkoholförgiftning eller som blandat alkohol med narkotika eller andra preparat. Det är inte heller lämpligt att polisen har huvudansvaret för förvaringen av berusade personer med hänsyn till att uppgiften har ett så ringa samband med de centrala polisuppgifterna. Därtill kommer att förvaringen av de omhändertagna hos polisen i dag sker under förhållanden som med dagens värderingar framstår som otidsenliga. Vissa arrestlokaler är inte ens utrustade med en madrass på golvet utan den omhändertagne får ligga direkt på betonggolvet. Någon möjlighet att få mat, tvätta kläder eller duscha finns inte. Enligt utredaren talar starka humanitära skäl för att ansvaret för tillnyktringen läggs på en huvudman som kan ge en bättre medicinsk och social omvårdnad. Något konkret förslag på hur och till vem ansvaret ska övergå bedömde utredaren emellertid inte vara möjligt att lämna inom ramen för det aktuella uppdraget. Han ansåg dock att det, i avvaktan på ett sådant förslag, bör göras en ändring i 3 § LOB som går ut på att den som har omhändertagits skall ges den medicinska och sociala omvårdnad som motiveras av omständigheterna. Vidare bör en lagändring göras som tydliggör att en omhändertagen person – om han eller hon inte omedelbart

skall föras till sjukhus för behandling – i första hand skall överföras till en tillnyktringsenhet och inte tas i förvar på polisstationen.

Departementspromemorian har remissbehandlats och bereds för närvarande inom Justitiedepartementet.

Regeringen har genom tilläggsdirektiv givit den s.k. Polisverksamhetsutredningen i uppdrag att överväga frågan om vilken huvudman som i framtiden bör ha huvudansvaret för förvaring av berusade personer samt hur en eventuell övergång av huvudmannansvaret skall genomföras (dir. 2002:23). Uppdraget i denna del skall redovisas till regeringen senast den 1 december 2002.

Utskottet konstaterar att den särskilde utredningsmannen i ovan nämnd departementspromemoria har lämnat vissa förslag till hur situationen för personer omhändertagna enligt LOB kan förbättras. Dessa förslag bereds inom Justitiedepartementet. Därtill kommer att regeringen givit Polisverksamhetsutredningen i uppdrag att utreda vilken huvudman som skall ha ansvaret för omhändertagna personer. Enligt utskottet bör det pågående arbetet inte föregripas. Motion Ju384 avstyrks.

Frågor rörande ordningsvaktsförordnanden, m.m.

Några motioner rör ordningsvaktens förordnanden och befogenheter. I motion Ju319 (s) framhålls att rätten att förordna ordningsvakter bör överföras från polisen till länsstyrelserna. I motion Fö273 (s) framhålls att värnpliktiga med skyddsvakts-, ordningsvakts- och väktarcertifikat skall ha rätt till ett ordningsvaktsförordnande efter avslutad militärtjänstgöring. Slutligen begärs i motion Ju353 (m) att ordningsvaktens befogenheter skall utvidgas till att även omfatta identifiering av misstänkta butikstjuvar.

De grundläggande bestämmelserna i fråga om ordningsvakter finns i lagen (1980:578) om ordningsvakter. De innebär i huvudsak följande. Ordningsvakter får förordnas att tjänstgöra bl.a. vid allmänna sammankomster, cirkusföreställningar, offentliga tillställningar, bad- och campingplatser samt lokaler där alkoholdrycker serveras. Ordningsvakter får också förordnas att tjänstgöra vid säkerhetskontroll i domstolar enligt vad som anges i lagen (1981:1064) om säkerhetskontroll i domstol. Vidare får, om det finns ett särskilt behov och det är av väsentlig betydelse från allmän synpunkt, ordningsvakter förordnas även i annat fall.

Till ordningsvakt får endast den förordnas som med hänsyn till laglydnad och övriga omständigheter är lämplig för uppdraget och har fyllt 20 men inte 65 år. Det ankommer på Rikspolisstyrelsen eller polismyndigheterna att fatta beslut om att förordna ordningsvakter.

I samband med att polismyndigheten prövar om en person uppfyller kravet på laglydnad görs – enligt vad utskottet inhämtat – en kontroll i bl.a. misstanke- och belastningsregistren, som innehåller uppgifter om ådömda påföljder. Sådana kontroller görs också i samband med att ett förordnande förnyas samt om det av tips eller andra skäl framgår att en ordningsvakt kan misstänkas för brott.

Närmare bestämmelser om ordningsvaktens kvalifikationskrav, utbildning och åligganden finns i ordningsvaktsförordningen (1980:589) samt Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd som gäller ordningsvakter (RPSFS 2000:3, FAP 692-1).

Enligt vad utskottet inhämtat gör Justitiedepartementet för närvarande en översyn av reglerna om ordningsvakter och väktare. Översynen avser bl.a. frågor om arbetsuppgifter, tillsyn, utbildning och organisatorisk ställning. Departementet avser att presentera en promemoria i ämnet under innevarande år. Detta arbete bör enligt utskottets mening inte föregripas. Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionerna Ju319 och Ju353 samt motion Fö273 i här behandlad del.

Reservationer

1. Ordning och säkerhet vid demonstrationer, m.m. (punkt 1)

av Yvonne Oscarsson (v) och Sture Arnesson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 1. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ju271 yrkandena 5 och 9 samt avslår motionerna 2001/02:Ju201, 2001/02:Ju205, 2001/02:Ju206, 2001/02:Ju207, 2001/02:Ju209, 2001/02:Ju214, 2001/02:Ju221, 2001/02:Ju237 yrkande 31, 2001/02:Ju247, 2001/02:Ju249, 2001/02:Ju258, 2001/02:Ju259 yrkandena 2–5, 2001/02:Ju263, 2001/02:Ju272, 2001/02:Ju276, 2001/02:Ju295, 2001/02:Ju312, 2001/02:Ju329 yrkande 7, 2001/02:Ju346, 2001/02:Ju351 yrkande 3, 2001/02:Ju362, 2001/02:Ju416, 2001/02:Ju418, 2001/02:Ju422 och 2001/02:Ju435.

Ställningstagande

Vi anser att den arbetssituation som många poliser beskriver efter EU-toppmötet i Göteborg är oacceptabel. Många av poliserna fick inte möjlighet till erforderliga förberedelser och nödvändig vila. Flera poliser har också beskrivit att de känt en stor rädsla och otrygghet i sin arbetssituation. Enligt vår uppfattning är det inte möjligt att utföra ett uppdrag som bevakningen av toppmötet på ett tillfredsställande sätt under sådana förhållanden. Detta har sannolikt bidragit till att händelserna fick det förlopp som de fick. Det är därför viktigt att även polisernas arbetssituation utreds inom ramen för det uppdrag som den tillsatta kommittén fått.

Vi anser också att bestämmelserna i 13 b och 13 c §§ polislagen kommit att användas felaktigt. Syftet med bestämmelserna är att ge polisen möjlighet att avvisa eller avlägsna personer som stör den allmänna ordningen. Polisen har dock kommit att tillämpa reglerna för tillfälliga omhändertaganden eller i värsta fall gripanden. Polisen har också använt dem till stöd för s.k. bussning, dvs. att köra i väg demonstranter med inhyrda bussar eller liknande, vilket kritiserats av Justitieombudsmannen. Detta är allvarligt. Den tillsatta kommittén bör därför ges i uppdrag att se över att 13–13 c §§ polislagen inte används för olagliga gripanden eller omhändertaganden.

Det får ankomma på regeringen att vidta erforderliga åtgärder för att tillgodose vad vi nu anfört.

Detta innebär att vi ställer oss bakom motion Ju271 i här behandlade delar. Övriga motionsyrkanden bör på de skäl majoriteten anfört avstyrkas.

2. Polisens agerande vid EU-toppmötet i Göteborg (punkt 2)

av Yvonne Oscarsson (v), Kia Andreasson (mp) och Sture Arnesson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 2. Därmed bifaller riksdagen delvis motion 2001/02:Ju450 yrkande 8.

Ställningstagande

Händelserna i Göteborg innebar att en mängd principer när det gäller rätten att demonstrera och delta i opinionsyttringar ställdes mot behovet av en effektiv brottsbekämpning. Omfattande kritik har t.ex. framkommit mot polisens insatser vid Schillerska gymnasiet samt vid demonstrationen på Järmtorget. För att gå till botten med de fel som kan ha begåtts av polisen i samband med EU-toppmötet anser vi att det bör tillsättas en särskild utredning som granskar polisens agerande härvidlag, särskilt frågan om polisens insatser i något sammanhang utgjort brottsliga gärningar. En sådan granskning bör göras oberoende av den tillsatta kommitténs kartläggning och analys.

Regeringen bör ges i uppdrag att tillsätta en utredning enligt vad vi nu anfört.

3. Evenemangskostnader (punkt 3)

av Kia Andreasson (mp) och Johan Pehrson (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 3. Därmed bifaller riksdagen delvis motion 2001/02:Ju450 yrkande 9.

Ställningstagande

Underhållningsidrotten har antagit sådana proportioner att den ofta kräver stora insatser i fråga om ordningshållning. Samtidigt har idrottsklubbarnas verksamhet i allt större utsträckning kommit att bedrivas på kommersiella grunder. Mot den bakgrunden anser vi att det finns starka skäl som talar för att klubbarna vid vissa tillfällen bör kunna åläggas att betala för polisens insatser för ordningshållning. Det nuvarande undantaget för ideella föreningar bör alltså mjukas upp. En förändrad reglering på området bör ta hänsyn till att alla idrottsklubbar inte driver sin verksamhet på samma villkor. Här tänker vi på de skillnader som finns mellan de stora klubbarna i de större städerna och mindre klubbar ute i landsorten. Skillnad kan också behöva göras mellan olika aktiviteter som en viss klubb bedriver.

Regeringen bör ges i uppdrag att utreda frågan i den av oss förordade riktningen och återkomma till riksdagen med ett lagförslag.

4. Polisens organisation (punkt 4)

av Yvonne Oscarsson (v) och Sture Arnesson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 4 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 4. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ju271 yrkande 6 samt avslår motionerna 2001/02:Ju355 och 2001/02:Ju450 yrkande 5.

Ställningstagande

Under de gångna åren har polisen decentraliserats. Beslutanderätt och ekonomiskt ansvar finns numera hos de respektive länspolismyndigheterna. Detta är i stora stycken positivt. Det finns dock nackdelar. En av dessa är inköpsfunktionen. Alla poliser borde ha tillgång till samma utrustning. Det är enligt vår uppfattning otillfredsställande att enskilda polismyndigheter kan köpa in radiosystem och datorutrustning som inte fungerar för kommunikation med andra polisdistrikt samt att inte alla poliser har tillgång till samma typ av skyddsutrustning. En möjlighet att komma till rätta med dessa problem är att inrätta en central inköpsfunktion som har till uppgift att samordna inköpen för samtliga polismyndigheter.

Det får ankomma på regeringen att utreda denna fråga.

Det anförda innebär att vi ställer oss bakom motion Ju271 i denna del. Motion Ju355 och motion Ju450 i nu behandlad del bör på de skäl majoriteten anfört avstyrkas.

5. Polisens arbetsuppgifter (punkt 5)

av Fredrik Reinfeldt (m), Ingemar Vänerlov (kd), Jeppe Johnsson (m), Ragnwi Marcelind (kd), Anita Sidén (m), Gunnel Wallin (c), Johan Pehrson (fp) och Lennart Bolander (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 5 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 5. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2001/02:Ju365 yrkande 11, 2001/02:Ju371 yrkande 3 och 2001/02:Ju450 yrkande 6.

Ställningstagande

Enligt vår uppfattning måste polisens uppgifter renodlas så att polisen i större utsträckning kan ägna sig åt rent polisiära uppgifter. I detta syfte bör vissa av polisens arbetsuppgifter av mer administrativ karaktär snarast flyttas över till andra myndigheter. Exempel på sådana uppgifter är hantering av tillstånds-

frågor, trafikövervakning, hittegodshantering och utställande av pass. Renodling skulle också kunna ske genom att de civilanställda inom polisen tog över vissa uppgifter.

Det får ankomma på regeringen att skynda på beredningen av Polisverksamhetsutredningens betänkande och snarast återkomma till riksdagen med ett förslag som tillgodoser vad vi nu har framfört.

6. Polisens arbetsmetoder (punkt 6)

av Fredrik Reinfeldt (m), Jeppe Johnsson (m), Anita Sidén (m), Johan Pehrson (fp) och Lennart Bolander (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 6. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ju450 yrkande 7.

Ställningstagande

Vi anser att polisen måste förändra sina arbetsmetoder och att det nya sättet att arbeta bör ha New York-modellen som förebild. Principen om att ingripa mot alla brott och ordningsstörningar, tidigt och tydligt, bör gälla även här. Även om New York-modellen inte kan överföras direkt till svenska förhållanden finns det flera moment i denna modell som skulle kunna medverka till att brottsligheten ute i samhället minskar. Regeringen bör därför ges i uppdrag att verka för att arbetsmetoderna förändras inom polisen i enlighet med vad vi nu anför.

7. Polisens utredningsverksamhet (punkt 7)

av Ingemar Vänerlöv (kd) och Ragnwi Marcelind (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 7. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ju329 yrkande 4 samt avslår motionerna 2001/02:Ju237 yrkande 11, 2001/02:Ju360 yrkande 3 och 2001/02:Ju365 yrkande 13.

Ställningstagande

Vi vill understryka vikten av att polisen inte skriver av polisanmälningar utan att detta är befogat. Nya regler har medfört att polisen har större befogenheter att skriva av anmälningar än tidigare. En pressad arbetssituation med ökad arbetsbelastning, färre poliser och mindre resurser kan i svåra situationer leda till att avskrivningar används för att hålla nere ärendebalanserna. Detta är inte acceptabelt. För att bevara rättssäkerheten och allmänhetens tilltro till rätts-samhället samt att avskräcka unga från att begå nya brott måste varje anmälan

utredas där det är möjligt. Enligt vår mening bör regeringen därför ges i uppdrag att utvärdera de senaste årens ökade antal avskrivningar inom polisen samt se över hur utredningsförfarandet kan förbättras.

Det anförda innebär att vi ställer oss bakom motion Ju329 i denna del. Motionerna Ju237, Ju360 och Ju365 i nu berörda delar bör däremot, på de skäl majoriteten anfört, avslås.

8. Polisens utredningsverksamhet (punkt 7)

av Gunnel Wallin (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 8. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2001/02:Ju237 yrkande 11 och 2001/02:Ju365 yrkande 13 samt avslår motionerna 2001/02:Ju329 yrkande 4 och 2001/02:Ju360 yrkande 3.

Ställningstagande

Det har visat sig att kvaliteten på brottsutredningarna har försämrats under senare år. Mot den bakgrunden anser jag att polisen ständigt skall följa upp och utvärdera sin brottsutredande verksamhet samt vidta åtgärder för att kvalitetssäkra denna. Ett viktigt led häri är att utveckla förhörstekniken och förhörsmetodiken inom polisen.

Det är vidare viktigt att polisens rutiner vad gäller brott mot kvinnor och barn ytterligare förbättras. Bland annat behövs det tydliga rutiner för tidiga beslut om förundersökning och en aktiv förundersökningsledning.

Det får ankomma på regeringen att se till att polisen vidtar erforderliga åtgärder enligt vad jag nu anför.

Detta innebär att jag ställer mig bakom motionerna Ju237 och Ju365 i nu behandlade delar. Övriga motionsyrkanden rörande utredningsverksamheten bör för närvarande inte föranleda någon åtgärd.

9. Arbetsrelaterade olyckor och sjukdomar inom polisen (punkt 10)

av Yvonne Oscarsson (v) och Sture Arnesson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 9. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ju271 yrkande 4.

Ställningstagande

Polisycket kräver flexibilitet och innebär stora fysiska och mentala ansträngningar. Poliskåren är också en av de yrkeskårer där stressrelaterade sjukdomar

och antalet arbetsplatsolyckor ökar mest. Detta är enligt vår mening otillfredsställande. Regeringen bör därför ges i uppdrag att tillsätta en utredning för att se över varför antalet arbetsrelaterade olyckor och sjukdomar ökar inom poliskåren.

10. Polisens arbetsmiljö (punkt 11)

av Yvonne Oscarsson (v), Kia Andreasson (mp) och Sture Arnesson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 10. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2001/02:Ju271 yrkande 3 och 2001/02:Ju329 yrkande 6 samt avslår motionerna 2001/02:Ju222 och 2001/02:Ju329 yrkandena 5 och 9.

Ställningstagande

Enligt vår mening har polisernas arbetssituation blivit allt tyngre. Polisen måste i sin dagliga gärning fatta snabba beslut, ofta i pressade situationer där ett felaktigt beslut kan innebära risker för såväl allmänheten som för polisen själv. En utbränd polis riskerar att inte korrekt kunna bedöma situationer, och därmed ökar risken för ett upptrappat användande av våld. Enligt vår uppfattning måste polisen därför ges möjlighet till att bearbeta inte bara svåra upplevelser utan även få tillfälle till samtal om ordinärt polisarbete. Inom många andra yrkeskategorier där man har att hantera människor och svåra situationer ingår som en naturlig del i arbetet att få handledning för att bearbeta såväl det dagliga arbetet som extraordinära händelser. En sådan möjlighet bör införas även inom polisen.

Det får ankomma på regeringen att vidta erforderliga åtgärder för att tillgodose vad vi nu anför.

Detta innebär att vi ställer oss bakom motionerna Ju271 och Ju329 i nu berörda delar. Motion Ju222 och motion Ju329 i övriga delar bör däremot inte föranleda någon åtgärd.

11. Polisens arbetsmiljö (punkt 11)

av Ingemar Vänerlöv (kd) och Ragnwi Marcelind (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 11. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2001/02:Ju271 yrkande 3 och 2001/02:Ju329 yrkandena 5, 6 och 9 samt avslår motion 2001/02:Ju222.

Ställningstagande

Sjukfrånvaron inom polisen ökar, och många inom poliskåren är långtidssjukskrivna. Detta beror bl.a. på att polisarbetet är slitsamt samt på att personalpoliticyn är otillräcklig och att rehabiliteringsinsatserna är minimala. Andra orsaker är den höga medelåldern inom polisen, mycket övertid samt strukturförändringar och besparingar.

När det gäller den höga medelåldern delar vi Rikspolisstyrelsens uppfattning att ett långsiktigt mål bör vara att ingen som är 55 år eller äldre skall tvingas att arbeta natt regelbundet. Enligt vår mening bör regeringen ges i uppdrag att ta fram en arbetsstrategi över hur arbetsfördelningen inom polisen skall se ut för att åstadkomma en sådan förändring.

Rikspolisstyrelsen har vidare framfört att det inte finns någon samlad bild av hur man vid olika myndigheter arbetar med arbetsmiljöfrågan. Detta är enligt vår uppfattning en brist. För att kunna åtgärda de problem och brister som finns i polisens arbetsmiljö krävs det ett ökat samarbete mellan samtliga länspolismyndigheter i dessa frågor. Regeringen bör därför ges i uppdrag att initiera ett sådant samarbete.

Slutligen måste formerna för det psykosociala omhändertagandet inom polisen utvecklas. Enligt vår uppfattning skall alla polismyndigheter ha tillgång till arbetsmiljöhandledning och professionell hjälp för att rehabilitera och förebygga stressrelaterade arbetsskador. Det får ankomma på regeringen att vidta erforderliga åtgärder för att tillgodose detta önskemål.

Det anförda innebär att vi ställer oss bakom motionerna Ju271 och Ju329 i nu berörda delar. Motion Ju222 bör däremot inte föranleda någon åtgärd.

12. Ledarskapsutbildning och karriärmöjligheter (punkt 12)

av Fredrik Reinfeldt (m), Ingemar Vänerlov (kd), Jeppe Johnsson (m), Ragnwi Marcelind (kd), Anita Sidén (m), Gunnel Wallin (c), Johan Pehrson (fp) och Lennart Bolander (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 12 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anføres i reservation 12. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2001/02:Ju365 yrkandena 3 och 6, 2001/02:Ju426 yrkande 4 och 2001/02:Ju450 yrkande 4.

Ställningstagande

Den nya generationen poliser ställer stora krav på en förändringsbenägen organisation med ett tydligt ledarskap. För att uppnå detta måste möjligheterna till vidareutveckling och fortbildning inom polisen förbättras. Bland annat bör chefsutbildningar införas på olika nivåer, t.ex. för inspektörer, vakthavande befäl, yttre befäl, rotelchefer och kommissarier. Det är också viktigt att karriärmöjligheterna inom polisen utvecklas. De poliser som visar goda resultat inom ett område måste ha en chans att bli befordrade. Detta får dock inte

hindra att personer med särskild kompetens av olika slag anlitas utifrån för att möta de krav som ställs på specialistkunskap inom polisorganisationen.

Det får ankomma på regeringen att vidta erforderliga åtgärder för att tillgodose vad vi nu anför.

13. Utbildning för specialister (punkt 13)

av Fredrik Reinfeldt (m), Jeppe Johnsson (m), Anita Sidén (m) och Lennart Bolander (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 13. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ju426 yrkandena 5 och 6.

Ställningstagande

Enligt vår uppfattning måste polisen snabbt tillföras ny kompetens och specialistkunskap. I detta syfte måste mer flexibla anställningsformer grundade på polisens behov skapas. Ekonomer, analytiker, beteendevetare och IT-personal skulle t.ex. genom en förkortad utbildning kunna ges polismans befogenhet. Som underrättelseoperatör med ansvar för Internetbaserad brottslighet är det inte nödvändigt att vara utbildad trafikpolis. Vi anser därför att man inom Rikspolisstyrelsen skall fastställa vilka uppgifter som kräver polismans befogenhet och inrätta en särskild utbildning genom vilken specialister av olika slag kan erhålla sådan befogenhet.

Det får ankomma på regeringen att ge erforderliga direktiv för att tillgodose vad vi nu anför.

14. Polisens beväpning (punkt 14)

av Yvonne Oscarsson (v) och Sture Arnesson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 14. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2001/02:Ju271 yrkande 7, 2001/02:Ju308, 2001/02:Ju329 yrkande 8 och 2001/02:Ju351 yrkande 4.

Ställningstagande

Vi tycker att det är positivt att polisen själv anser att den inte har behov av skarpladdade vapen i alla situationer och att möjligheterna att införa alternativ till sådana vapen, t.ex. beanbags och elpistoler, utreds. Ett bra exempel i detta sammanhang är Norge. Där bär polisen skarpladdade vapen endast när det med hänsyn till situationen bedömts vara oundgängligen nödvändigt.

Enligt vår uppfattning bör frågan om vilka vapen polisen skall ha tillgång till och när skarpladdade vapen skall användas inte avgöras av Rikspolisstyrelsen utan av riksdagen.

Regeringen bör därför ges i uppdrag att utreda frågan om polisens beväpning och återkomma till riksdagen med ett förslag. Härvid bör möjligheterna att införa en modell liknande den norska övervägas.

15. Polisens radiokommunikationssystem (punkt 16)

av Fredrik Reinfeldt (m), Ingemar Vänerlöv (kd), Jeppe Johnsson (m), Ragnwi Marcelind (kd), Anita Sidén (m), Gunnel Wallin (c), Johan Pehrson (fp) och Lennart Bolander (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 15. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2001/02:Ju351 yrkande 5 och 2001/02:Ju426 yrkande 9.

Ställningstagande

Som vi tidigare framfört är frågan om att inrätta ett gemensamt radiokommunikationssystem med TETRA-standard eller likvärdigt för hela public safety-sektorn angelägen. Den nuvarande ordningen där varje myndighet eller organisation har ett eget system försvårar ett effektivt arbete i komplexa situationer där bl.a. polisen och Räddningsverket måste kunna kommunicera med varandra. Regeringen har emellertid gång på gång förhalat denna fråga och undvikit att fatta nödvändiga beslut för att kunna inrätta ett sådant system. Detta har inneburit att polisen tvingats påbörja ett arbete med att upphandla ett eget radiokommunikationssystem trots att finansieringsfrågan ännu inte lösts.

Investeringskostnaden för ett nytt radiokommunikationssystem är betydande. Enligt vår uppfattning är det inte rimligt att polisens redan hårt ansträngda ekonomi skall belastas även med denna kostnad utan att ytterligare medel tilldelas polisen. Detta skulle leda till att polisväsendet inte kan fullfölja satsningarna på att utbilda och anställa fler poliser under de närmaste åren. Regeringen måste därför snarast återkomma till riksdagen med ett förslag om att tillföra polisen tillräckliga resurser för att bygga och inrätta ett nytt radiokommunikationssystem.

16. Polissamarbete inom EU, m.m. (punkt 18)

av Ingemar Vänerlöv (kd) och Ragnwi Marcelind (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 16. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2001/02:Ju390 yrkandena 1 och 3 och 2001/02:K426 yrkande 19 samt avslår motionerna 2001/02:Ju413, 2001/02:U268 yrkande 7, 2001/02:U301 yrkande 41, 2001/02:U350 yrkandena 4–8 och 2001/02:T465 yrkande 13.

Ställningstagande

För att kunna hejda den internationella brottsligheten är det nödvändigt med ett väl fungerande polissamarbete inom EU. Enligt vår uppfattning måste Europol därför byggas ut och utvecklas till en effektiv enhet för gemensam europeisk bekämpning av grov internationell kriminalitet, bl.a. bör dess mandat ytterligare vidgas. Europol bör också ges ökade resurser att operera i samarbete med olika medlemsländers myndigheter.

Vidare måste de enskilda medlemsstaterna ges bättre möjligheter att utveckla ett europeiskt samarbete på området. Inom ramen för detta samarbete bör polismyndigheterna t.ex. kunna följa utvecklingen av den nationella rätten inom respektive medlemsstat samt kunna förmedla kontakter och information såväl mellan sig som till olika internationella organisationer.

Slutligen är det viktigt att EU i samarbetet med kandidatländerna prioriterar stödåtgärder för att utveckla det polisiära samarbetet. Med hänsyn till det faktum att den organiserade gränsöverskridande brottsligheten, t.ex. smuggling, under senare år ökat i Ryssland och östra Europa är det av stor vikt att kandidatländernas gränsskydd, rättsliga samarbete och kamp mot organiserad brottslighet fungerar vid inträdet i EU. Risken är annars stor för att det politiska stödet för utvidgningen urholkas.

Det får ankomma på regeringen att i det internationella arbetet verka i den riktning vi här förordat.

Detta innebär att vi ställer oss bakom motionerna Ju390 och K426 i nu behandlade delar. Motionerna Ju413, U268, U301, U350 och T465 i berörda delar bör däremot avslås.

17. Polissamarbete inom EU, m.m. (punkt 18)

av Gunnel Wallin (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 17. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2001/02:U268 yrkande 7 och 2001/02:T465 yrkande 13 samt avslår motionerna 2001/02:Ju390 yrkandena 1 och 3, 2001/02:Ju413, 2001/02:K426 yrkande 19, 2001/02:U301 yrkande 41 och 2001/02:U350 yrkandena 4–8.

Ställningstagande

Den organiserade och gränsöverskridande brottsligheten ökar i Europa, inklusive Norden och dess närområden. Härvid bör särskilt nämnas det faktum att utvecklingen av datateknik och kommunikationer underlättar för brottsligheten att överskrida gränserna.

För att bekämpa denna typ av brottslighet krävs att det internationella samarbetet mellan de brottsbekämpande myndigheterna förstärks. När det gäller IT-relaterade brott är detta särskilt viktigt. Internationellt samarbete och underrättelseverksamhet är en förutsättning för att på ett effektivt sätt förebygga och upptäcka IT-relaterade brott. I detta syfte är det också viktigt att polisen ges tillgång till spetskompetens på området.

Även inom Norden och dess närområden måste samarbetet förbättras. Jag anser därför att det inom ramen för den nordliga dimensionen skall skapas en mångfasetterad och långsiktig strategi för att bekämpa den organiserade och gränsöverskridande brottsligheten.

Det får ankomma på regeringen att i det internationella arbetet verka för ett förbättrat samarbete enligt vad jag nu förordat.

Detta innebär att jag ställer mig bakom motionerna U268 och T465 i här behandlade delar. Motionerna Ju390, Ju413, K426, U301 och U350 i berörda delar bör däremot avslås.

18. Polissamarbete inom EU, m.m. (punkt 18)

av Johan Pehrson (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 18. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2001/02:Ju390 yrkande 1 och 2001/02:U301 yrkande 41 samt avslår motionerna 2001/02:Ju390 yrkande 3, 2001/02:Ju413, 2001/02:K426 yrkande 19, 2001/02:U268 yrkande 7, 2001/02:U350 yrkandena 4–8 och 2001/02:T465 yrkande 13.

Ställningstagande

För att kunna komma åt den gränsöverskridande brottsligheten, t.ex. narkotika- och vapensmuggling, måste EU:s medlemsstater utvidga sitt polissamarbete. Som ett led i detta måste Europolsamarbetet intensifieras och bli mer operativt. Enligt min mening bör Europol på sikt utvecklas till en europeisk polisorganisation med operativa funktioner. Därigenom skulle ett lands polis kunna fortsätta ett förföljande över en nationsgräns samt gemensamma brottsregister kunna upprättas. Det skulle vidare bli möjligt att sätta upp gemensamma insatsstyrkor mot vissa brott.

Det får ankomma på regeringen att inom EU verka för att Europolsamarbetet utvecklas på det sätt jag nu anför.

Detta innebär att jag ställer mig bakom motionerna Ju390 och U301 såvitt rör Europol. Motion Ju390 i övrigt samt motionerna Ju413, K426, U268, U350 och T465 i nu behandlade delar bör avslås.

19. Effektivare terroristbekämpning (punkt 19)

av Fredrik Reinfeldt (m), Jeppe Johnsson (m), Anita Sidén (m) och Lennart Bolander (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 19. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2001/02:Ju266 yrkande 13 och 2001/02:Ju450 yrkande 36 samt avslår motionerna 2001/02:Ju411, 2001/02:Ju447 yrkandena 1 och 2 samt 2001/02:Ju451 yrkande 3.

Ställningstagande

Samtliga demokratiska länder måste efter attackerna mot USA i september 2001 se över sitt terroristförsvaret och sin förmåga att upprätthålla landets inre säkerhet. Detta gäller även Sverige. Enligt vår mening krävs det förstärkningar inom en rad områden, bl.a. måste den svenska lagstiftningen på området ses över. På det straffrättsliga området krävs straffskalor som ligger i nivå med andra jämförbara länder för att inte terrororganisationer skall lockas att förlägga sin verksamhet hit.

Vidare måste polisens förmåga att möta det politiska våldet förstärkas. Såväl polisens utrustning som dess utbildning vad gäller bekämpningen av antidemokratiska grupperingar måste förbättras. Det är också viktigt att en välanpassad och stark organisation för underrättelseverksamhet skapas.

Slutligen krävs ökade möjligheter att ta ifrån brottslingar den egendom som åtkommit genom brott.

Det får ankomma på regeringen att vidta erforderliga åtgärder för att tillgodose vad vi nu anfört.

Detta innebär att vi ställer oss bakom motionerna Ju266 och Ju450 i nu behandlade delar. Motionerna Ju411, Ju447 och Ju451 i här berörda delar bör däremot, på de skäl majoriteten anfört, avslås.

20. Effektivare terroristbekämpning (punkt 19)

av Ingemar Vänerlöv (kd) och Ragnwi Marcelind (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 20. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ju447 yrkandena 1

och 2 samt avslår motionerna 2001/02:Ju266 yrkande 13, 2001/02:Ju411, 2001/02:Ju450 yrkande 36 och 2001/02:Ju451 yrkande 3.

Ställningstagande

Enligt vår uppfattning måste kampen mot terrorism föras på flera plan, bl.a. måste Sverige delta aktivt i världssamfundets ansträngningar. Det är t.ex. viktigt att Sverige ratificerar FN-konventionen om åtgärder mot finansiering av terrorism. Det är vidare av mycket stor betydelse att samarbetet mellan de nationella polismyndigheterna fungerar. För att underlätta detta bör Europols roll som samordnande organ i terroristbekämpningen stärkas. Organisationen måste ges tillräckliga resurser att bedriva spanings- och utredningsarbete inom ramen för en särskild antiterroristenhet. Man måste också utvidga Europols och dess samarbetspartners möjligheter att effektivt efterspana och gripa terrorister på andra medlemsländers territorier. I dag finns rättsliga luckor som bl.a. uppstår genom att behörigheten att väcka åtal är begränsad geografiskt.

Det får ankomma på regeringen att vidta erforderliga åtgärder med anledning av vad vi nu anfört.

Detta innebär att vi ställer oss bakom motion Ju447 i här behandlade delar. Motionerna Ju266, Ju411, Ju450 och Ju451 i berörda delar bör däremot, på de skäl majoriteten anfört, avslås.

21. Information till brottsoffer (punkt 25)

av Fredrik Reinfeldt (m), Ingemar Vänerlov (kd), Jeppe Johnsson (m), Ragnwi Marcelind (kd), Anita Sidén (m), Gunnel Wallin (c) och Lennart Bolander (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 21. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2001/02:Ju237 yrkandena 16 och 24 samt 2001/02:Ju394 yrkande 11.

Ställningstagande

Brottsoffer har ett stort behov av information, såväl i samband med själva brottet som under förundersökningen. Information måste t.ex. lämnas om vad som kommer att hända efter polisanmälan. Enligt vår mening är det positivt att åtgärder vidtagits för att förbättra polisens kunskaper om brottsoffer och den information som skall lämnas till dessa. Detta är dock inte tillräckligt. Trots de åtgärder som vidtagits tillgodoses sällan brottsoffrens behov av stöd och hjälp. Vidare är kunskaperna om brottsoffer och deras utsatta situation alltjämt otillräckliga. Vi anser därför att ytterligare satsningar måste göras på detta område, t.ex. bör polisen åläggas att alltid fråga brottsoffret om stödinsatser behövs. Dessutom bör alla polisregioner i landet ges utbildning för att

kunna hjälpa utsatta personer med frågor som övervakning, skyddat boende och sekretesskydd.

Det får ankomma på regeringen att vidta erforderliga åtgärder för att tillgodose vad vi nu anfört.

22. Omhändertagande enligt LOB (punkt 26)

av Ingemar Vänerlöv (kd) och Ragnwi Marcelind (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 26 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 22. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ju384.

Ställningstagande

Utsatta människor skall omhändertas med bibehållen värdighet. Den kränkande behandling som många omhändertagna personer tvingas utstå i de s.k. fyllecellerna måste därför upphöra. Det är i och för sig bra att regeringen nu givit Polisverksamhetsutredningen i uppdrag att utreda frågan om att föra över huvudansvaret för omhändertagande av berusade personer från polisen till annan huvudman. Detta är dock inte tillräckligt. Enligt vår mening måste åtgärder vidtas för att i avvaktan på utredningens förslag förbättra situationen för dem som är omhändertagna med stöd av LOB, t.ex. genom att inrätta fler tillnyktringsenheter.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder för att tillgodose vad vi nu anfört.

Särskilda yttranden

1. Ersättning vid nyttjanderättsinskränkningar (punkt 1)

av Fredrik Reinfeldt (m), Ingemar Vänerlöv (kd), Jeppe Johnsson (m), Ragnwi Marcelind (kd), Anita Sidén (m), Gunnel Wallin (c), Johan Pehrson (fp) och Lennart Bolander (m).

Vi anser i likhet med motionärerna bakom motion Ju258 att det är viktigt att staten tar sitt ansvar för att ersätta de förluster som uppstår för enskilda personer och företag i samband med politiska toppmöten och liknande arrangemang. Vi är dock inte beredda att nu förorda införandet av en statlig garanti för dessa fall eller att i lag särskilt reglera vilken ersättning som skall utgå. Frågan om ersättning bör i stället prövas i varje enskilt fall genom en helhetsbedömning av de omständigheter som föreligger.

2. Polisens agerande vid EU-toppmötet i Göteborg (punkt 2)

av Johan Pehrson (fp).

Jag anser att händelserna i Göteborg innebar att en mängd principer när det gäller rätten att demonstrera och delta i opinionsyttringar ställdes mot behovet av en effektiv brottsbekämpning. Omfattande kritik har t.ex. framkommit mot polisens insatser vid Schillerska gymnasiet samt vid demonstrationen på Järntorget. Det är därför viktigt att en ingående granskning görs av om polisen begick några fel i samband EU-toppmötet och att polisen tillgodogör sig de erfarenheter som kan dras därav i sitt fortsatta arbete. Med hänsyn till de granskningar och analyser som redan gjorts och pågår samt utredningarna i de enskilda fallen ser jag dock inte skäl att nu förorda att regeringen tillsätter ytterligare en utredning.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden

2001/02:K426 av Alf Svensson m.fl. (kd):

19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att i samarbetet med kandidatländerna prioritera stöd till gränsskydd och polismyndigheter.

2001/02:Ju201 av Rolf Gunnarsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om registrering av ”anonyma demonstranter”.

2001/02:Ju205 av Karl-Göran Biörsmark och Elver Jonsson (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att förbud mot att bära mask för ansiktet vid demonstration skall kunna påbjudas, om polisen vid tillståndsgivningen så finner lämpligt.

2001/02:Ju206 av Ewa Thalén Finné och Ingvar Eriksson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om maskering vid demonstrationer.

2001/02:Ju207 av Elizabeth Nyström och Maud Ekendahl (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om maskering vid demonstrationer.

2001/02:Ju209 av Anita Sidén och Cecilia Magnusson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om maskeringsförbud vid demonstrationer.

2001/02:Ju212 av Maud Ekendahl och Jeppe Johnsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en utvidgning av ordningsbetsinstitutet så att enklare brott kan handläggas effektivare.

2001/02:Ju214 av Magnus Jacobsson och Amanda Agestav (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om en översyn av lagstiftningen kring ”rätten” att dölja sin identitet i samband med demonstration.

2001/02:Ju221 av Cecilia Magnusson och Anita Sidén (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om tidsgräns för frihetsberövande av deltagare i upplopp.

2001/02:Ju222 av Maud Ekendahl (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om regelbundna fysiska prestationskontroller för den enskilde polismannen.

2001/02:Ju237 av Agne Hansson m.fl. (c):

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om nya rutiner och attityder inom polisen när det gäller brott mot kvinnor och barn.

16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om brottsoffers rätt till information om vad som händer efter en polis-anmälan.

24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utbilda landets polisenheter angående utsatta personer och deras olika behov av hjälp.

31. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett förbud mot maskering vid demonstrationer och manifestationer samt en översyn av polisens möjlighet att upprätthålla ordningen vid demonstrationer och manifestationer.

2001/02:Ju245 av Sten Tolgfors (m):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om polisens tjänstgöringstider.

2001/02:Ju247 av Stefan Hagfeldt (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om maskering vid demonstrationer.

2001/02:Ju249 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m):

Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till sådana lagändringar som innebär att användandet av ”rånarluvor” och motsvarande maskeringar i demonstrationståg förbjuds i enlighet med vad som anförs i motionen.

2001/02:Ju250 av Carl-Axel Johansson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om samordning av gränskontroll mellan polis och tull i Ystad och Landvetter.

2001/02:Ju251 av Carl-Axel Johansson m.fl. (m, kd, c, fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om nationella och elektroniska ID-kort och den nordiska passfriheten.

2001/02:Ju258 av Holger Gustafsson m.fl. (kd, m, c, fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att i en särskild lag närmare reglera rätten till ersättning vid inskränkning i nyttjanderätten till mark eller byggnad.

2001/02:Ju259 av Sten Tolgfors (m):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om behovet av förändring av polisens utbildning, behovet av övning inför konkreta uppgifter, behovet av skyddsutrustning och utveckling av taktik, mot bakgrund av händelserna i Göteborg.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om behovet av internationellt underrättelsesamarbete.

4. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag som ger polisen möjlighet att i samband med demonstrationstillstånd meddela att maskering inte tillåts.

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om skolans undervisning i samhällskunskap och demokratifrågor.

2001/02:Ju263 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m):

Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till sådana lagändringar som möjliggör för polisen att under särskilda omständigheter kvarhålla vittnen i upp till tolv timmar i enlighet med vad som anförs i motionen.

2001/02:Ju266 av Bo Lundgren m.fl. (m):

13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förstärka polisens åtgärder mot den internationellt organiserade brottsligheten.

2001/02:Ju271 av Gudrun Schyman m.fl. (v):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att regler skall införas som gör handledning för bearbetning av det dagliga polisarbetet, likväl som vid extraordinära händelser, obligatorisk.

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att en utredning om varför antalet arbetsrelaterade olyckor och sjukdomar ökar så frekvent inom poliskåren skall genomföras.

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att i samband med utredningen av händelserna vid toppmötet i Göteborg skall även polisens arbetssituation utredas.

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att frågan om en central inköpsfunktion för polisen bör utredas.

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att frågan om polisens bärande av skarpladdade vapen skall utredas i enlighet med det i motionen anförda.

9. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring av 13 § polislagen i enlighet med vad i motionen anförs.

2001/02:Ju272 av Bertil Persson (m):

Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag om förbud mot maskering vid demonstrationer.

2001/02:Ju276 av Lennart Fridén (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att delta maskerad i demonstrationer förbjuds samt att identifikationsmarkeringen på polisutrustning inte görs möjlig att vägleda terrorister med.

2001/02:Ju294 av Kjell Eldensjö (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ny lagstiftning i syfte att ytterligare öppna upp Säpos register.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om lagstiftning om rätten för oskyldigt drabbade av Säpos registrering att få upprättelse.

2001/02:Ju295 av Kjell Eldensjö (kd):

Riksdagen begär att regeringen utreder behovet av att utfärda bestämmelser om rätten att bära mask vid demonstrationer.

2001/02:Ju308 av Maud Ekendahl (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att införa "less lethal"-konceptet i polisarbetet.

2001/02:Ju312 av Cristina Husmark Pehrsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utreda möjligheten för polisen att införa temporärt maskeringsförbud, när situationen så kräver.

2001/02:Ju318 av Elizabeth Nyström och Ingvar Eriksson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om gratis ammunition till polisens skjutövningar.

2001/02:Ju319 av Anders Ygeman (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ordningsvakter.

2001/02:Ju321 av Anne-Katrine Dunker och Patrik Norinder (m):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ökade resurser till utrustning.

2001/02:Ju329 av Ragnwi Marcelind m.fl. (kd):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att analysera och utvärdera de senaste årens ökade antal avskrivningar inom polisen.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att upprätta ett samarbete mellan de olika länspolismyndigheterna för att åtgärda arbetsmiljöfrågan.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att alla polismyndigheter skall ha tillgång till arbetsmiljöhandledning och professionell hjälp för att rehabilitera och förebygga stressrelaterade arbetsskador.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av tydligare riktlinjer för hantering av upploppssituationer.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att polisen bör få tillgång till alternativa vapen.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en strategi bör utarbetas över hur arbetsfördelningen skall se ut så att äldre polismän över 55 år inte skall behöva arbeta skiftarbete.

2001/02:Ju335 av Carina Hägg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att aktivt följa utvecklingen vad gäller borttappade och stulna pass i och med Schengeninträdet.

2001/02:Ju346 av Hillevi Larsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att obligatorisk streckkod införs på bak- och framsidan av alla polishjälmars och att registrering som kan koppla hjälmen till enskild polisman sker samt att nummer och namn aldrig får förekomma på hjälmar.

2001/02:Ju351 av Anna Lilliehöök (m):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om bättre vidareutbildning av poliskåren.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utbildning av beredskapspoliserna.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om bättre utrustning för poliskåren.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kommunikationssystemet Tetra införs för beredskapsmyndigheter och poliskår.

2001/02:Ju353 av Cecilia Magnusson och Anna Åkerhielm (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utökade befogenheter för förordnade ordningsvakter.

2001/02:Ju355 av Anita Sidén och Cecilia Magnusson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att omorganisera polisen så att den samlas i en enda myndighet.

2001/02:Ju357 av Göran Lindblad (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om bättre statistikuppföljning hos polisen när det gäller försvunna personer.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om användandet av blodhundar vid eftersök av försvunna personer.

2001/02:Ju360 av Cecilia Magnusson och Anita Sidén (m):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om barnkompetens i polisutredningar där barn är inblandade.

2001/02:Ju362 av Annelie Enochson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att öka polisens befogenheter vid kravaller.

2001/02:Ju365 av Gunnel Wallin m.fl. (c):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av fler ledarskapskurser inom polisen.

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att öka möjligheterna för polisen att göra karriär inom sitt yrke.

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tillsätta en utredning med syfte att undersöka om vissa av polisens arbetsuppgifter av mer administrativ karaktär kan flyttas över till andra myndigheter.

13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kvalitetssäkra polisens brottsutredningsverksamhet.

2001/02:Ju371 av Sofia Jonsson och Johan Pehrson (c, fp):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att renodla polisens arbetsuppgifter.

2001/02:Ju384 av Chartrine Pålsson och Ragnwi Marcelind (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett bättre omhändertagande av personer enligt LOB.

2001/02:Ju390 av Ragnwi Marcelind m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Europols mandat bör vidgas.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att de enskilda polismyndigheterna i medlemsstaterna bör ges möjlighet att utveckla ett europeiskt samarbete.

2001/02:Ju394 av Ragnwi Marcelind m.fl. (kd):

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att informationsinsatserna till brottsoffret måste förbättras under polisutredning.

2001/02:Ju406 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att lägga fast riktlinjer för en fortsatt och utvidgad myndighetssamverkan när det gäller gränskontroll.

2001/02:Ju411 av Carina Hägg och Birgitta Ahlqvist (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inte lämna ut misstänkta terrorister om de riskerar dödsstraff.

2001/02:Ju413 av Krister Örnfjäder m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om insatser mot den organiserade smuglingen.

2001/02:Ju416 av Birgitta Carlsson och Viviann Gerdin (c):

Riksdagen begär att regeringen återkommer till riksdagen med förslag som förbjuder ansiktsmasker vid demonstrationer.

2001/02:Ju418 av Göte Jonsson (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en utredning med sikte på att förbättra skyddet för poliser vid tjänsteutövning.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skyldigheten för poliser att bära märkning vid tjänsteutövning.

2001/02:Ju422 av Anders Sjölund (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ge polisen rätt att identifiera maskerade demonstranter.

2001/02:Ju425 av Ragnwi Marcelind m.fl. (kd):

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett enklare förfarande vid snatterimål.

2001/02:Ju426 av Fredrik Reinfeldt m.fl. (m):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utforma ett vidareutbildningssystem inom polisen.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Rikspolisstyrelsen bör fastställa vilka uppgifter som kräver polismans befogenhet.
6. Riksdagen beslutar att en kortare utbildning för sökande med specialistkompetens utformas inkluderande polismans befogenhet.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tillföra polisen tillräckliga resurser för ett nytt radiokommunikationssystem.

2001/02:Ju431 av Kristina Zakrisson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ökad samordning inom olika närliggande verksamhetsområden.

2001/02:Ju435 av Per Landgren (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om maskeringsförbud.

2001/02:Ju447 av Holger Gustafsson m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att stärka Europols samarbete mot terrorism.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige skall ratificera FN:s konvention om bekämpning av terroristfinansiering.

2001/02:Ju450 av Johan Pehrson och Helena Bargholtz (fp):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av ökad status och karriärmöjligheter samt behovet av specialkompetens inom hela polisväsendet.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om mindre byråkrati, tydliga mål, ledarskapet och ledningsfunktionen inom polisen.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en radikal utrensning av icke-polisiära arbetsuppgifter inom polisverksamheten.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en omläggning av polisarbetet mot nolltolerans mot brott.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utredning av misstanke om brott inom polisen.
9. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring av ordningslagen så att också ideella föreningar, exempelvis fotbollsklubbar, kan åläggas

att betala del av polismyndighetens kostnader vid anordnandet av offentlig tillställning i vinstsyfte i enlighet med vad som i motionen anförs.

36. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att se över de lagar som berör terrorism.

2001/02:Ju451 av Marianne Samuelsson m.fl. (mp):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att Sverige skall gå i ledningen för att lagstadga om en internationell brottmålsdomstol.

2001/02:U268 av Marianne Andersson m.fl. (c):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det inom ramen för den nordliga dimensionen skapas en mångfasetterad och långsiktig strategi för att bekämpa den organiserade brottsligheten.

2001/02:U301 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

41. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utveckla Europol och arbeta för en europeisk polisorganisation med gemensamma insatsstyrkor.

2001/02:U350 av Margareta Viklund m.fl. (kd):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att verka för att EU erbjuder inrättandet av ett särskilt program för kompletteringsutbildning av poliser på Balkan.

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att verka för att EU erbjuder inrättandet av ett särskilt program för nyrekrytering av poliser på Balkan.

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige, på uppdrag av EU, tar initiativet till ett internationellt toppmöte om transnationell organiserad brottslighet på Balkan.

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige, på uppdrag av EU, genomför en internationell konferens om transnationell organiserad brottslighet på Balkan.

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige, på uppdrag av EU, är samordnare för en väl sammanhållen studie kring samt lägger fram förslag till ett konkret åtgärdsprogram för bekämpning av transnationell organiserad brottslighet som emanerar från Balkan.

2001/02:Fö273 av Martin Nilsson m.fl. (s):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att bevakningsvärnpliktiga skall få skyddsvakts-, ordningsvakts- och väktarcertifikat automatiskt vid uttryckning.

2001/02:T464 av Yvonne Ångström och Kenth Skårvik (fp):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen vad som i motionen anförs om utbildning av polisaspiranter i körkortsmedicin.

2001/02:T465 av Sven Bergström m.fl. (c):

13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att stärka de brottsbekämpande myndigheternas möjligheter att förebygga och upptäcka IT-relaterade brott.